

Głos Wielkopolski

Rok II

Poznań, niedziela 3 listopada 1946 r.

P Nr 302 (606)

Rozmowy w sprawie przyszłości Niemiec Oświadczenie Byrnesa i Attlee

London (obsł. wł.). Czynnione są przygotowania do dyskusji na temat przyszłości Niemiec w Itonie Rady Ministrów Spraw Zagranicznych, która zbierze się za 3 tygodnie w Nowym Jorku. Korespondent „Daily Herald” podaje, że podczas rozmów na temat przyszłości Niemiec omawiane będą 4 główne zagadnienia problemu niemieckiego. Są to: 1. zachodnia granica Niemiec, co do której Francja ciągle jeszcze ma zastrzeżenia, żądając odłączenia od Rzeszy Zagłębia Ruhry i Nadrenii, 2. możliwość wprowadzenia międzynarodowej kontroli ciężkiego przemysłu w Zagłębiu Ruhry, 3. przywrócenie jednolitej gospodarczej Niemiec zgodnie z postanowieniami poczdamskimi. Zarówno Wielka Brytania jak i Ameryka, pisze korespondent — dały do zrozumienia, że jeżeli Niemcy nie będą traktowane jako całość gospodarcza, to oba kraje będą zmuszone zrewidować swą dotychczasową politykę, 4. utworzenie centralnej administracji Niemiec.

Wstępne spotkanie 4-ch ministrów w tej sprawie odbył się na poniedziałek. W rozmowach wezmą udział komendanci wojskowi wszystkich stręt okupacyjnych Niemiec oraz ich doradcy polityczni.

Nowy Jork (PAP). Na odbytej w Waszyngtonie konferencji prasowej minister Byrnese oświadczył dziennikarzom, że nie weźmie udziału w obradach nowojorskich, jeżeli posiedzenie Ministrów Spraw Zagranicznych nie zanajduje postępu w sprawie Niemiec. Zdaniem ministra poruszenie tego problemu nie nastąpi przed 20 listopada. Jedynym środkiem, prowadzącym do prawdziwego rozbrojenia Niemiec, będzie ustanowienie formy inspekcji, która by nie dopuściła do niebezpieczeństwa naruszenia względnie rewizji przyjętego układu w tej sprawie.

Byrnese stwierdził, iż rząd Stanów Zjednoczonych będzie się zdecydowanie trzymał postano-

wień umowy poczdamskiej zarówno w sprawach gospodarczego zjednoczenia Niemiec jak i odszkodowań i wyraził nadzieję, że inne rządy postąpią podobnie. Sprawa Ministrów Spraw Zagranicznych jest zdecydowanie czy możliwa jest dyskusja nad problemem niemieckim przed zakończeniem obrad Zgromadzenia Generalnego ONZ. Na pytanie, czy przygotował już projekt traktatu dla Niemiec, amerykański minister oświadczył, że proponuje każdemu z państw

okupujących, aby wyznaczyli specjalnych przedstawicieli, których zadaniem będzie opracowanie projektu takiego traktatu.

Trzeba będzie jednak — zdaniem Byrnese — uprzedniej zgody Ministrów Spraw Zagranicznych co do zasadniczych kwestii, między innymi granic, Minister wypowiedział się za omówieniem trudności związanych z okupacją Niemiec, gdyż trzeba przyjąć, że jeżeli nawet się osiągnie decyzje w sprawie traktatu, to minie pewien

okres zanim zostanie on podpisany i ratyfikowany.

London (PAP). Premier Attlee został zapytany przez jednego z posłów w Izbie Gmin, czy rząd brytyjski jest gotów na zwolnienie konferencji czterech mocarstw w celu rozpatrzenia rozwoju Niemiec w świetle sytuacji międzynarodowej. Premier odpowiedział, że spodziewa się, iż Rada Ministrów Spraw Zagranicznych rozpatrzy tę sprawę.

U. S. A. i Wielka Brytania chcą mieć silne armie

London (obsł. wł.). W czwartek wieczorem brytyjska Izba Gmin przyjęła przez głosowanie wniosek rządowy na temat centralnej organizacji obrony narodowej. Gen. Aleksander, który ma

być ministrem obrony narodowej oświadczył, że siły zbrojne Wielkiej Brytanii muszą być zorganizowane w taki sposób, aby Wielka Brytania mogła wykonać swe zobowiązania, wynika-

jące z Karty Narodów Zjednoczonych. Wielka Brytania musi mieć takie siły zbrojne, jakie są konieczne dla obrony Brytyjskiej Wspólnoty Narodów do chwili, gdy utworzone międzynarodowe siły będą mogły przybyć do jakiegokolwiek części domniemi kolonii, która mogłaby być celem obcego ataku.

Nowy Jork (obsł. wł.). W ramach dyskusji zorganizowanej przez „New York Herald Tribune” na temat polityki światowej, zabrał głos szef sztabu armii amerykańskiej gen. Eisenhower, który stwierdził, że Stany Zjednoczone świadome być muszą konieczności posiadania sił zbrojnych, które odpowiadają potrzebom czasu oraz pozycji Ameryki. General Eisenhower rozprawił się z zarzutem jakoby armia Stanów Zjednoczonych była czynnikiem niepokoju na scenie światowej. Zarzuty te są absurdalne, oświadczył szef armii amerykańskiej. Amerykańskie siły zbrojne w samych Stanach Zjednoczonych są zaledwie zaplątkami systemu bezpieczeństwa, a znacznie uszczuplone siły amerykańskie na obszarach okupowanych są tam jedynie w celu utrzymania pokoju oraz dla umożliwienia Stanom Zjednoczonym dopełnienia ich roli w dziedzinie organizowania na tych terenach pokojowych rządów i pokojowej gospodarki.

W dalszym ciągu swego przemówienia generał stwierdził, że armia amerykańska jest symbolem Stanów Zjednoczonych, która zobowiązała się bronić spraw wolności i zwalczać siły agresji.

II sesja ONZ

Komisje ONZ przystąpiły do pracy Plenarne posiedzenie za 2 tygodnie

Warszawa (obsł. wł.). Szóstka komisji Generalnego Zgromadzenia Narodów Zjednoczonych przystąpiło wczoraj do pracy. Debata ogólna zakończyła się w czwartek. Przekazano komisji politycznej wniosek radziecki w sprawie powszechnego ograniczenia zbrojeń. Plenarna sesja Generalnego Zgromadzenia wznowiona będzie za 2 tygodnie, prace zaś tego Zgromadzenia potrwać około 2 miesięcy. Na porządku obrad znajduje

się ponad 50 spraw. Większość z nich będzie rozpatrywała komisja polityczna Generalnego Zgromadzenia, która przystąpiła już wczoraj do pracy. Zagadnienie Hiszpanii będzie zdjęte z porządku dziennego Rady Bezpieczeństwa, a to w tym celu, aby umożliwić dyskusję nad tym zagadnieniem na Zgromadzeniu Ogólnym.

London (obsł. wł.). Przenawiając w czwartek wieczorem Shawcross, naczelny prokurator Wielkiej Brytanii, a jednocześnie delegat na Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych oświadczył: Organizacja Narodów Zjednoczonych jest jeszcze w powijakach i trudno się spodziewać, aby mogła załatwić wszelkie kwestie w drodze uchwał na posiedzeniach. Nie wierzę, aby prawo weta miało w jakikolwiek sposób wywrzeć fatalny wpływ na rozwój Narodów Zjednoczonych.

Wznowienie obrad komisji stronnictw politycznych

Warszawa (obsł. wł.). W czwartek odbyło się po drugiej przerwie posiedzenie Centralnej Komisji Porozumiewawczej Stronnictw Demokratycznych. W posiedzeniu brali udział przedstawiciele: PPS, PPR, Stronnictwa Pracy, Stronnictwa Ludowego i PSL — „Nowe Wyzwolenie”. Postanowiono regulamin „odbywać zebrań Komisji Porozumiewawczej w celu utrzymania stałego kontaktu między stronnictwami demokratycznymi.

Postanowiono również wskazać wojewódzki i powiatowy Komisjom porozumiewawczym na konieczność przeprowadzania obrad w analogicznym składzie.

Anders ze sztabem opuścił Włochy

Warszawa (obsł. wł.). Anders opuścił w czwartek definitywnie Włochy, udając się do Londynu. Wraz z nim wyjechał jego sztab, liczący 163 oficerów. Anders oświadczył prasie, że za-

mierza pisać pamiętniki. Dodał on, że ostatni żołnierz polski opuścił Włochy z końcem listopada.

Niemcy udoskonalają dla Anglików pociski raketowe

Warszawa (obsł. wł.). W najbliższych dniach przybędzie do Anglii 10 techników niemieckich, którzy będą pracowali nad udoskonaleniem po-

cisków raketowych. Wiadomość tę podało oficjalnie brytyjskie ministerstwo zaopatrzenia.

Dekret o wyłączeniu ze społeczeństwa osób narodowości niemieckiej

Warszawa (obsł. wł.). W jednym z najbliższych numerów „Dziennika Ustaw” ogłoszony zostanie dekret z dnia 13 września 1946 roku o wyłączeniu ze społeczeństwa polskiego osób narodowości niemieckiej.

Artykuł pierwszy wymienionego dekretu przewiduje pozbawienie obywatelstwa polskiego osób, które po ukończeniu 18 roku życia wykazały swoim zachowaniem niemiecką odrębność narodową, natomiast zgłoszeni w czasie wojny do narodowości niemieckiej lub pochodzenia niemieckiego nie stanowią niemieckiej odrębności narodowej.

Osoby pozbawione obywatelstwa zostaną wyłączone z kraju, a majątek ich ulegnie konfiskacji na rzecz skarbu państwa.

Kongres Polaków-autochtonów z Ziem Odzyskanych w Warszawie

W dniach od 9 do 10 listopada br. odbędzie się zorganizowany z okazji 25-lecia Polskiego Związku Zachodniego „Kongres Polaków autochtonów z Ziem Odzyskanych, działaczy B. Związku Polaków w Niemczech i działaczy Polskiego Związku Zachodniego” w Warszawie pod hasłem „Odzyskane ziemie, Odzyskani ludzie”.

Polski Związek Zachodni pragnie w ten sposób dać wyraz po odzyskaniu Ziemi Polskich nad Odrą, Nisą i Bałtykiem słuszności zachodniego programu polityki polskiej, o którego realizację walczył od chwili ewnego powstania. Protektorat nad Kongresem objęli:

Prezydent Krajowej Rady Narodowej ob. Bolesław Bierut,

Premier Rządu Jedności Narodowej ob. E. Osóbka-Morawski, Marszałek Polski ob. Michał Rola-Zygmierski, Wicepremier Rządu Jedności Narodowej i Minister Ziemi Odzyskanych ob. Wł. Władysław Gomułka,

Generalny Pełnomocnik Rządu dla Spraw Repatriacji i Osadnictwa ob. Władysław Wolski, i Prezydent st. m. Warszawy ob. inż. Stanisław Tołwiński.

Rozbieżność stanowisk w sprawie żeglugi na Dunaju

Nowy Jork (obsł. wł.). W Nowym Jorku sekretarz generalny Narodów Zjednoczonych Trygve Lie ogłosił wczoraj, że Związek Radziecki, Czechosłowacja i Jugosławia odmówiły wzięcia udziału w konferencji, która zająć się ma sprawą umiędzynarodowienia Dunaju. Stany Zjednoczone, Wielka Brytania, Grecja i Francja, która złożyła pewne zastrzeżenia, wyraziły gotowość do uczestniczenia w tej konferencji.

Echa zamachu bombowego na ambasadę brytyjską w Rzymie

Warszawa (obsł. wł.). Śledztwo w sprawie zamachu na ambasadę brytyjską w Rzymie trwa. Władze śledcze zdemontowały wiadomość o ujęciu 2 zamachowców. Aresztowane osoby zostały z powodu braku dowodów winy zwolnione. Przypuszcza się, że rząd brytyjski wyda oficjalny komunikat o zamachu na ambasadę w Rzymie po ostatecznym zakończeniu śledztwa.

Losy harcerstwa polskiego za granicą

Warszawa (obsł. wł.). W czwartek premierowi Osóbka Morawskiemu jako opiekunowi Związku Harcerstwa Polskiego złożył wizytę delegat Międzynarodowego Biura Skautów w Londynie, który przybył do Polski celem zaznajomienia się z pracami naszego harcerstwa. Gościowi angielskiemu towarzyszył przez Związek

Harcerstwa Polskiego ob. Kowalski. Delegat dał wyraz swojego zadowolenia z ogólnej postawy harcerstwa oraz zapewnił między innymi Premiera, że harcerstwo polskie postępująca jeszcze w Anglii pod opieką „rządu” Arcyświeckiego nie będzie uznane przez Międzynarodowe Biuro Skautów.

Schacht nie został zwolniony z więzienia

Warszawa (obsł. wł.). Amerykańskie władze wojskowe odrzuciły prośbę Schachta w sprawie uwolnienia go z więzienia niemieckiego. Władze amerykańskie podkreśliły w uzasadnieniu odmowy, że proces Schachta przed niemieckim trybunałem denazyfikacyjnym jest sprawą wyłącznie niemiecką i Stany Zjednoczone nie zamierzają w tej sprawie interweniować.

Cywilna komisja energii atomowej w USA

Waszyngton (API). Prezydent Truman przekazał osobiste sprawy, związane z energią atomową 5-osobowej komisji cywilnej. Do tej

pory badania nad energią atomową odbywały się pod kierownictwem czynników wojskowych.

W sobotę 9. XI. br. o godz. 9-tej odbędzie się w „Romie” urocz. otwarcie Kongresu przez Prezesa P. Z. Z. Wiceprezydenta KRN ob. W. Barcikowskiego, poczem nastąpią liczne przemówienia najwyższych dostojników państwa i przedstawicieli partii politycznych i organizacji społecznych. Zasadnicze przemówienie wygłosi Wicepremier Rządu Jedności Narodowej i Minister Ziemi Odzyskanych ob. Wiesław Gomułka.

W godzinach popołudniowych wygłoszony zostanie referat sprawozdawczo-programowy Dyrektora PZZ dr. Cz. Pilichowskiego na temat „25 lat walki PZZ”, przemówienia przedstawicieli Polaków autochtonów i B. Związku Polaków w Niemczech, dyskusja i odczytanie rezolucji.

W niedzielę 10. XI. uroczystości rozpoczną się nabożeństwem, po czym nastąpi pochód do Grobu Nieznanego Żołnierza, gdzie zostaną złożone wieńce, a do zebranych przemówi prezes PZZ Wiceprezydent KRN ob. W. Barcikowski. Na zakończenie Kongresu odbędzie się w sali „Roma”, „Wieczór artystyczny”.

Na Jazd przewidziane jest przybycie około 3.000 delegatów autochtonów z Ziemi Odzyskanych i licznych delegacji Polskiego Związku Zachodniego z całego kraju.

„I nasze będzie za grobem zwycięstwo”

Historię piszą nie tylko żywi. Najważniejsze karty pisane są przez tych, którzy życie oddają za Ojczyznę, których śmierć otwiera drogę innym do nowego życia.

W dni wspomnień pochylamy nad przeszłością, wsłuchani w echa minionych dni klęski i chwały przykładamy ucho do mogił, do ziemi, która zgromadziła prochy długiego szeregu pokoleń i czytamy w jej przeszłości.

Gdyby po pierwszej wojnie światowej narodowi polskiemu nie została przywrócona niepodległość, sprawa germanizacji nielicznych już dziesiątków tysięcy Polaków, pozostałych nad Odrą i Nisą, byłaby już tylko kwestią czasu.

Dziś na wielkim pobożewisku walki o był lub niebył Polaków, na wschód od Odry, pozostały jako świadectwa polskości tych ziem nieliczne pomniki kultury i cmentarzyska. Przeglądanie ocalałych nagrobków na cmentarzach mówi nam niezbicie o słowiańskim pochodzeniu tych ziem. Nie jest ważne, że napisy na grobowcach są w większości w języku niemieckim. Polskie brzmienie nazwisk jest najlepszym dowodem, że zmarli albo mieli pełną świadomość polskości, albo też już przygasała, ale niewątpliwie byli to Polacy. I temu nikt zaprzeczyć nie może. Dlatego jest rzeczą bardzo ważną, aby cmentarze na Ziemiach Zachodnich otaczano opieką nie tylko z pobudek religijnych, lecz również narodowych, jako świadectwo polskości tych ziem.

Skrzętny badacz przeszłości odnajdzie na cmentarzach dowody, że w czasie najstraszniejszych przesłańców żyli tu i pracowali potomkowie tych, którzy stacali boje z nawałą niemiecką i byli pierwszą awangardą Słowiańszczyzny na zachodzie Europy.

Może wśród tych, którzy mają nazwiska polskie na nagrobkach, byli straceni już dla Ojczyzny, może byli nawet wśród zmarłych odstępcy, ale niewątpliwie większość jak mogła i umiała broniła swego języka, swoich obyczajów i zwyczajów. Byli wśród nich liczni, którzy już nie mówili po polsku, a przecież w obrzędach, w obchodach rodzinnych i zwyczajach przez wrodzony konserwatyzm, przez poszanowanie dla swych ojców i dziadów dłużej przechowali kulturę polską niż język. Gdy znajdziemy się na cmentarzu, położonym gdzieś na Ziemiach Odzyskanych, niech nas nie razi obca forma

języka, bo nie wiemy jakie było serce, które spoczywa pod płytą grobową. Jeżeli zaś odnajdziemy gdzieś stary grobowiec w języku polskim wyryty, pochylmy z czcią głowy. Spoczywa tam jeden z tych, którzy dał nam dziś tytuł do odzyskania ziem zrabowanych. Bo na tych szczytach materialnych, z prochów, które kryje ziemia, wyrosła dziś nowa Polska.

Przeznaczenie dziełowe chciało, że śmierć zebrała obfite żniwo wśród pokolenia polskiego i Ziemi Zachodnie stały się jak reszta Polski — ziemią mogił i krzyży. W zawierusze wojennej, gdy wał słowiański gniłł i miądździł zapory niemieckie, wyzwalając

ziemię nad Odrą i Nisą, ziemię te zbroczyli się obficie krwią polską i słowiańską. Zwycięstwo nad wrogiem okupiliśmy ubytkiem krwi polskiej, krzyżami i mogiłami. Mamy tam wielkie zbiorowe mogiły i mogiłki, porozrzucone na całym szlaku bojowym. To są nasze sanktuaria, nasze święte miejsca.

Wśród nagrobków znajdziemy poległych z wszystkich dzielnic Polski. Ale największą ofiarę krwi złożyli ci z dalekich ziem wschodnich, którzy znaleźli się najliczniej na ziemi rosyjskiej w chwili, gdy formowały się dywizje polskie. Niemcy w początkowej fazie wojny światowej nie zdążyli sięgnąć po polski rezerwuwar ludzki na wschód od

Bugu. Ich drapieżne ręce nie zdołały w 1939 roku pochwylić naszej młodzieży jeszcze niezmobilizowanej, w wir śmierci. Ocalała ona, stała się zalążkiem przyszłego wojska polskiego, które miało później nieść zwycięskie sztandary nad Odrę i Nisę i dalej aż hen po Łabę. Szeregi te pomnożone przez synów całej Polski przeszły przez Ziemię Odzyskaną, ślad swój znacząc mogiłami.

Pochylmy nad nimi nisko czoła, zegnijmy w głębokim zadumie kolana, bo oto snem wiecznym śpią ci, którzy życie swoje oddali, abymy żyli, aby ziścić ci cud naszych czasów, powrót do Macierzy Śląska, Pomorza, Warmii i Mazurów. Zatrzymamy się na chwilę nad mogiłami tych nieznanych, szarych żołnierzy polskich, którzy wierzyli w zwycięstwo i szli odważnie naprzód, nigdy się nie cofając, a poległ, niosąc wysoko sztandar polski i honor polskiego imienia.

Nim pobierane zostaną prochy z rozsiadanych mogił polskich we wspólne grobowce, niech je społeczeństwo polskie otacza najszerzej opieką. To są symbole naszej odwiecznej walki z nawałą niemiecką. Otulimy mogiły Nieznanych Żołnierzy ciepłem naszych serc a myślą złożymy hold ich świetlanej pamięci. Ci co spoczywają tam wiecznym snem, pozostaną zawsze żywi w historii, bo nie umiera ten, kto umiera za Ojczyznę.

O pamięć dla nich w rzewnej Inwokacji zwołał Juliusz Słowacki:

„O Polsko! Polsko święta! bogobojna!
Jeżeli kiedy jasna i spokojna
Obróciś twoje, rozwidlane oczy
Na groby nasze, gdzie nas robak toczy
Gdzie urny prochów pod wierzby wiosenne
Skryły się dumać jak łabędzie senne
Polsko ty moja! Gdy już nieprzytomni
Będziemy — wspomnij ty o nas o wspomnij!
Wszak myśmy z twoje zrobili nazwiska
Pacierz co płacze i płorun co błyska”.

H. Barański

Wojciech Brk

Z „Piątej Ewangelii”

A śmierci nie ma! Wierzę ci —
Otworzą się wysokie drzwi —
I opadają nagłe ciała
Jakby je wichrem dusza zwiła —
I żywi są — i żywi są —
Choć nietykalni gestem rąk!

Żołnierze — grób wasz kłamie w mieście,
Mogiła kłamie w trawach, w życie —
Żywi jesteście — wy jesteście
O śmierć bójciejś lotnym życiem.

Na proch spaleni, w zimnych dołach
Zalani wapnem — ludzkie stopy.
O, żywi, wielbię was w popiołach
Śpiewem, co dźwięczy waszym głosem!

W obłoków lot dymami wsnuć,
Wkrwawieni w zgłiszczą groźnych piwnie —
O, żywi — nikt nas nie porzucił —
Dłoń wasza tyka nas — przedziwił!

Wasz oddech przy nas bezdechowy,
Wasz uśmiech trwa bezuściskowy
I bezsłowny głos wasz słowy
Nad nami brzmi!

Matki, co nigdy nie znajdziecie
Kości swych synów w zimnych grobach —
Uwierzcie — żyją wasze dzieci,
Otwórzcie uszy na ich słowa!

One przy duszy waszej stoją
Bliższe niż kiedykolwiek stały —
A oddech ich — to dech pokoju —
A uśmiech ich — to uśmiech chwały!

O, dzieci, ojcze, kłęk w kłęk
Nie zostań w ziemi wam nieznaną —
On dłońią waszej nęczy broni,
Z uśmiechem w każdy jęk wsłuchany!

O, dzieci — we śnie, we dnie, w nocny
Krok śledź wasz i dłońi gesty —
I na bezczyny płacz stercy
Wola milozieniem: Jestem! Jestem!

Ich oddech przy nas bezdechowy,
Ich uśmiech trwa bezuściskowy
I bezsłowny głos ich słowy
Nad nami brzmi!

Bo żywi są — bo żywi są —
Choć nietykalni gestem rąk!

Przemówienie ks. Arcybiskupa Dymka w czasie uroczystości żałobnych w Forcie VII

„Zebrałiśmy się, aby zapoczątkować tegoroczną Zaduszkę i obchodzić Święto Zmarłych na miejscu, które każdego mieszkańca

Poznania napełnia największym przerażeniem, a równocześnie najgłębszą czcią i dumą. Tutaj bowiem dokonali się najstraszniejsze i najpotworniejsze zbrodnie, jakie znają dzieje świata, oraz czyny tak bohaterские i wspaniałe, że cała ucywilizowana ludzkość chyli przed nimi czoła. Tutaj nastąpiło piekielne upodlenie się narodu niemieckiego, który poszedł za podszeptem swoich bezbożnych przywódców, zamierzających zadać cios śmiertelny Chrystusowi — a wywyższenie Narodu Polskiego, który wierny Bogu i Matce Najświętszej i rozmiłowany w swojej Ojczyźnie aż do ostatniego tchu, zniósł wszystkie okrucieństwa ostatniej wojny, odnosząc ostateczne zwycięstwo.”

Wyrażając hold bohaterom Fortu VII dośtoiny Arcypasterz m. in. powiedział:

„Wyrażamy Wam, Bohaterom naszym, swój hold i najgłębszą cześć, żeście zajęli postawę tak heroiczną i nie spalili imienia polskiego. Ograbieni z majątku, oderwani przemocą od osób Wam najbliższych nie zaparliście się swojej narodowości. Przeto imiona Wasze przechodzą jakoby gwiazdy jasniejące do dziełoj Narodu Polskiego, a przyszłe pokolenia uczyć się będą od Was miłości Ojczyzny i bezinteresownej dla Niej pracy...”

Wskazując na głęboką wiarę męczenników Fortu VII, która w katorżach wieziennych krzepiła znękane dusze i ciała — ks. Metropolita stawil Ich jako przykład bezgranicznej ufności w Boga. Nawiązawszy do słów biblijnego Joba — wskazał niedole niewoli w niemożliwości ułżenia nieszczęśliwym:

„Zdisiaj m, Poznań — mówił w dalszym ciągu ks. Arcybiskup — spełnia swój obowiązek i pragnie spłacić dług wdzięczności wobec bohaterów. Imieniem Kościoła św. zapewniam, że pamiętać będziemy o Nich we mszach św. i modlitwach. Ojczyzna nie zapomni o najlepszych swych synach, a rodziny i przyjaciele otoczą ich najszerzej pamięcią. Nie zapomnimy też o pozostałych członkach rodzin...”

Przytaczając słowa Pisma św. scharakteryzował ks. Metropolita cyniczną bezbożność oprawców hitlerowskich — równą oprawcom Chrystusa, którzy przezwycięzyli śmierć.

„Wpatrzni w Krzyż — godło nie tylko cierpienia, ale i zwycięstwa — który odtąd rozciągać będzie swoje zwycięskie ramiona nad tym cmentarzyskiem naszych bohaterów — wsłuchujemy się w ostatnie słowa Zbawiciela i słyszymy w duszy: „Boże, odpuść im, bo nie wiedzą co czynią”.

Były to słowa najwięcej Boskie, bo płynące z rozpalonego miłością Serca Jezusowego. Były to słowa przebaczenia, wypowiedziane w chwili najstraszliwej meki, największego poniżenia Boga-Człowieka. Czy jesteśmy zdolni naśladować naszego Zbawiciela? Rozumiem, że w sercach Waszych, zwłaszcza w sercach pozostałych po bohaterach rodzin i przyjaciół budzi się bunt, że następuje jakoby zamotanienie pomiędzy nienawiścią i chęcią zemsty, a heroicznym aktem miłości i przebaczenia. Pragnę Wam dopomóc do odnalezienia drogi właściwej. W Księdze Powtórzonego Prawa czytamy słowa samego Boga: „Moja jest pomsta, a ja oddam na czas, aby się powinęła noga ich”. Spawił Bóg, że powinęła się noga naszych dumnych okupantów, miecz Boży w ręku naszej bohaterkiej armii oraz w ręku naszych wielkich sprzymierzeńców strzaskał w pył potęgę teutońską. Niechaj tedy Bóg i prawowite władze czuwają, aby sprawiedliwości dziejowej stało się zadość. Wszystkie swoje siły oddamy na usługi odbudowującej się Ojczyzny. Chcę pomsty, chcę rewanzu i nienawiść doprowadziła naród niemiecki do niebywałej klęski. Nienawiść bowiem nie jest twórcza, lecz niszczy i burzy. Naród polski jest z natury swej łagodny, do darowania uraz skory i urobiony tysiącletnią kulturą chrześcijańską. Toteż z Bogiem, wolny od nienawiści i chęci zemsty, rozpoczyna swoją pracę, rychło otrząśnie się z naleciałości wojennych i buduje szczęśliwą przyszłość swojej Ojczyzny na niewzruszonym fundamencie nauki Chrystusowej. Do pracy tej stają wszyscy. Podobnie jak na tym cmentarzysku spoczywają obok siebie kapłan i świecki, katolik i robotnik i przemysłowiec, prostaczek i uczoney — tak wszyscy pragną służyć Polsce wielkiej, wolnej i szczęśliwej.”

W dzień Zaduszek

W dniach, przeznaczonych pamięci umarłych, każda rodzina powraca myślą do tych, co odeszli spośród żyjących. Największą rodziną dla człowieka jest naród. A nie ma chyba na świecie podobnego nam narodu, który by tak szczerze, tak obficie, tak rozrzućnie szafował śmiercią w obronie swej niepodległości, który by tak krwawo musiał płacić za umiłowanie wolności.

Historia nasza w ostatnich stuleciach — to powstania, to wojna, to okopy, przynajmniej częstokroć żelaza ciszę pracujących miast i wiosek. Nasza najbliższa przeszłość — to salwy patroli egzekucyjnych, więzienia i koncentracyjne obozy. Walka i zawsze walka. Mogiły, rozsiane po całym kraju i daleko poza nim.

Toteż dziś, w czas przeznaczony wspomnieniom i odwiedzeniom grobów, idziemy wszyscy razem. Idziemy z sierotami, razem z żalobną matką, razem z wdową — bo wszyscy jesteśmy mniej, lub więcej związani z cmentarzem, wszyscy zrodziliśmy się i powstaliśmy do życia z tych prochów.

Dzień dzisiejszy jest dniem żaloby całego narodu.

Nie jesteś samotną Matko, której syn poległ na polu chwały w walce o Warszawę, w bitwie pod Kutnem, pod Lenino, na przedpolach Berlina, pod Leningradem, czy na sławnych imieniom Polski zbroczach Monte Cassino. Nie jesteś samotną, Matko — bo wszyscy towarzyszymy Ci w żalu. Nie jesteś samotną Matko — bo nazwisko Twoego syna jest jedną z zgłosek, którymi pisze się duma narodowa i historia naszych czasów. Nie jesteś samotną, bo chociaż niewiele mamy sposobności i czasu do okazania tego, co każdy z nas czuje, ale na dzień wszystkich serc leży ta prawda bolesna i miłująca, ten związek najbardziej serdecznych ludzi żyjących i ofiarowanych.

Nikt z nas nie jest zdolny wyrzec się tych nakazów, które otrzymał od zmarłych w testamentach — miłości dla kraju i szacunku dla bohaterstwa. Dziś jest chwila właściwa, by wypowiedzieć to głośno, moment odpowiedni, by próbować ogarnąć myślą tysiące, miliony grobów i ożywić je wdzięczną pamięcią.

A ile jest cmentarzy w Polsce, wszędzie znajdują się święte groby męczenników, bohaterów i żołnierzy. Są mogiły, otoczone staranną opieką ale są także zaniedbane, chociaż wszystkie mają prawo jednakie, by zajmując miejsce najbardziej honorowe.

Z inicjatywy Polskiego Czerwonego Krzyża powstał Komitet Opieki nad Grobami Bojowników o Wolność — lecz rezultaty może dać ta akcja jedynie w tym wypadku, gdy zostanie poparta przez całe społeczeństwo.

Dwojaka pomoc jest tu potrzebna. Z jednej strony każdy dając, złożony do puski młodzieży, kwestującej na ten cel, przyczyni się do powiększenia podstaw materialnych. A są one nie-

zbędne, jeśli się chce nadać grobom kształty bardziej trwałe, gdy jest potrzeba ufundowania tablic pamiątkowych, a wreszcie stworzenia na cmentarzach mauzoleum.

Niemiecki barbarzyńca chciał zniszczyć nie tylko to, co żyje, lecz także wszystkie ślady naszych pamiątek narodowych. To, co było niegdyś uporządkowane i ozdobione, co było oznaczone pomnikami i rytym w marmurze napisem, zostało usunięte przez wroga. Hitlerowski najedźca prze sześć przez ziemię wielkopolską, jak hufagan, wyrwijając nie tylko ludź z domów, lecz nawet z mogił krzyże i kamienie.

Znany ze swej dokładności i porządku, Poznań miał przed wojną doskonałą zaprowadzoną ewidencję miejsc spoczynku żołnierzy i ludzi zasłużonych. Dziś nie posiadamy nawet tego spisu, bo on również uległ zniszczeniu.

Pracę trzeba rozpocząć od początku. A nie można z tym zwlekać, bo życie ciągle idzie dalej, pamięć się zaciera, wymiera starsze pokolenie, które najlepiej te sprawy dawne potrafi odworzyć. W okresie niedawnej niewoli przybyło nam tak wiele nowych mogił, które trzeba przekazać przyszłym pokoleniom jako najbardziej wstrząsający dokument, świadczący o ogromie niemieckich zbrodni.

I tu właśnie jest drugi punkt — drugi rodzaj pomocy, który poza datkiem pieniężnym może ułtwić pracę Komitetu. Żeby odrestaurować to, co przez 6 lat Niemiec niszczył systematycznie, a wzbogacił w kartach męczenników, potrzebny jest wysiłek nie jednostek, lecz całości większej. A Wielkopolska zawsze przodowała w sprawach organizacyjnych — więc potrafi niewątpliwie stan swych strat i opiekę nad bolesnymi pamiątkami uporządkować pierwszą.

Wielkopolska przeszła okres okupacji ogromnie ciężko. Wielkopolska zna metody niemieckie. Nic z tego, co było koszmarem niewoli, nie może ulec zapomnieniu. Jak słowo po elowie tak kolejno muszą być wzniesione krzyże i nagrobki na miejscach spoczynku bohaterów i żołnierzy i równie bohaterów ofiar niewoli. Tam gdzie próbowano przeorać pruskim plugiem, powstać musi z tajemnic ziemi miłująca, lecz jak wymowna odpowiedź mogił.

Nie jesteś samotną, Matko, oplakującą ciałę zgon Swego syna, bo wszyscy towarzyszą Ci bieżąc zwrócić szeregami. W dniu Zaduszek jesteśmy bardziej, niż kiedykolwiek, jedną rodziną — wspominając żalobnie zgon naszych braci najlepszych.

Dzień Święta Zmarłych, jest dniem pamięci o poległych żołnierzach.

IRENA STABLEWSKA

Cmentarz

Rozciągnęły się groby
i jak wiatraki regulują drogę w nieznane.
Przystanęły tu drzewa cmentarne:
wierzby i brzozy,
— — — marmury i krzyże drewniane,
na których już dawno wyblakły napisy...
— wiatr je zmywa z Chronosowej misy.

Udeptaną drogą żyjących
ałosą na barkach skrzyp trumiennych desek —
okwielone postacie się chylą
pełne łez.
A potem
w ostatnią przystań każdego człowieka
syple się piasek sekundami wieków.

Dawno nie byłam tu na cmentarzu,
by grobom przylgnąć się zbliżka
— — by z czerni zapomnienia wydobyc znać
mi twarz;

patrze, nie wierzę,
nowe, tak młode tutaj znajdują nazwiska.
Jakiś zaświatowy odzywa się chorą!
„I myśmy żyli, a to było wczoraj”.

Wracam pochylona w zadumie, jak krzyże
— niżej, niżej...
coś się we mnie odzywa,
— — — — — że zmierzch życia się zbliżył.

JÓZEF BARANOWSKI

Mogiła Żołnierza

Kłosa nad mogiłą w chwastach rdzawych
Wzniósł krzyż drewniany —
Prószą szlesem dawnych wspomnień
Liście zbłąkane.

Kłosa na nim wyrzył słowa smutku
Nocą szmerliwą —
Tu kiedyś nawalnica przeszła
Burza dojrzała.

Tu grzmiały działa wrogich armat,
Tu śmierć zbierała
Obliłe swoje żniwobranie,
Tu dojrzewała.

W zachodnich ziemiach Polska Twoja,
W liści ulewie —
Zamilkły Wasze serca zuchwałe
W krwawym pośpiewaniu.

Nikt tutaj światła nie zapalił,
Kwiatów nie złożył,
W listopadowym zmierzchu gasną
Odblaski zorzy...

Duch czynów Twoich — żołnierski patrol
Dzisiaj przyklęknął
Przed Twoją mogiłą — liście rozsypał
Krwawiącą ręką.

Liście, jak serce Polski Zwycięskiej,
W której tętniło
Twoje serce dzielne, które straż trzyma
Nad Twoją mogiłą.

Życ będą wiecznie

Życ będą wiecznie —
w długich wspomnieniach matek, wdów i sierot
i na tablicach wyblakłych w epizy —
i w lasach krzyży —
w Żywotach Wielkich Bohaterów...

Życ będą wiecznie —
w krwawo dni,
w dni walki, beznadziei...
Synowie synów zajmą w dziejów księgi —
w jasne orędzie —

i pieśń płomienną się będzie,
jak sztandar żałopoco.

Zwycięście znowu będą nocce.

Józef Halegowski

ADAM WŁODEK

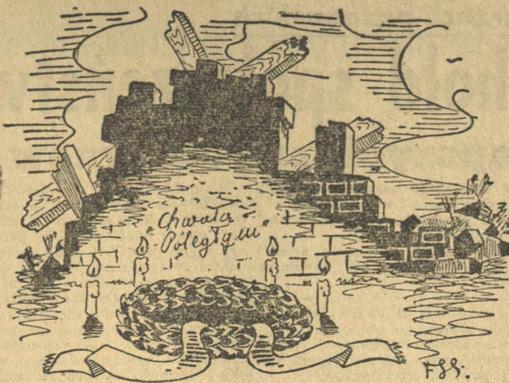
Zwycięstwo

Słowa o krew pełniejsze
Pieśnią pokoju płyną...
Jak bukietek zieleni i kwiatów
nad łufą karabinu.

Apel wolności. Brak milionów,
Śmierć ich zna tylko morderca.
Tylko ziemia,
Powietrze,
Ogień,
Morze —
Najgłębszą prawdę o nich wie.

Drż jak sztandar — nad ostatnim poległym
Pochyla się mój wiersz.

„Najcześnie sztandar”



Módlcie się za zmarłych...

Za wszystkich umarłych odmawiajcie paclerz —
i za tych, których skończył drut kolczasty pętał
i wiatr proch ich rozniósł...
Módlcie się za braci, co ginąc pytali:
— Gdzie ojczyzna święta?

...A ja słów pochodnię nad milonem mogił
zapalę — okryty smutkiem i jesienią...
Niech płonie ich pamięć na brzegu tej drogi,
którą przyjdzie kroczyć Wam i — Pokoleniom!
Józef Pieprzyk

Nie płacz, mammo ma

To nie płacz, mammo, nie róń łez.
Choć czuje serce gorące
Katuszy sińce, biczów śpiew,
Wieżień, obozu długie miesiące,
Skrzępią na ścianach widzisz krew.
Nie płacz, mammo, nie róń łez.

Ja przyjdę, Stukne do Twych drzwi,
Cichutko je otworzę
I tak, jak co noc Ci się śni —
Catus na dloniach złoże...

Przyjdź! Choćby przez zgrzyot stoś,
Przez cierpienie piekło, mekół
Choćby mi eskodził wrogi los,
Przetrzykam te udrękił

A... gdyby płomień życia szczeł
I spłonał, jak tysiące,
Ty — nie rozpaczaj, nie lej łez...
Przyjdź, gdy zaśnie słońce.

W noc jasną stukne do Twych drzwi
I — choć ich nie otworzę,
To tak, jak czasem Ci się śni,
Catus na czole złoże...

Bronisław Najnięjar

Dachau 1940.

„REQUIEM NIENBURSKIE”

Po wrześniowej kapitulacji Warszawy w 1939 roku — resztki wielkopolskiej 14-tej dywizji do-
stały się do niewoli w mieście nadwiślańskiej
Syrany. Poprzez Łowicz wiezono oficerów-jen-
ców ku Berlinowi. Za Hanowerem jest miasto-
czko nad rozlewiskami Wezery — Nienburg. Tam
nas zakwaterowano w wielkich koszarach. Wkró-

by. Któregoś dnia ks. pułk. Tomiak, nasz uko-
chany kapelan, zaproponował udział chóru w zbli-
żającym się wojskowym Święcie Umarłych. Miał
to być uroczysty apel poległych.
Trudno było w obozie znaleźć odpowiedni
utwór i to skłoniło mnie do skomponowania krótkiego „Requiem” na czterogłosowy chór męski.

oficerowie w liczbie bez mała 3 tysięcy. Sprężył
się na „baczność” postacie oficerów-jen-
ców, gdy kapelan zaczął krótkie, żołnierskie kazanie
polewe.

Donośnym głosem mówił o Poległych i Zmar-
łych, nawołując do wiecznej o nich pamięci, a
w końcu wspominał o Zmartwychwstaniu Pań-
skim. Poprzez łzy widzieliśmy Ojczyznę, zło-
żoną do grobu. Wieszczę słowa drogiego kapelana
przekazywały nam w ów zmierzchu Dnia Umarłych
powstającą Polskę. Gdy słowa kaznodziei roz-
pływały się w zamkniętej czworoboku prz-
strzeni, ze stu wzruszonych piersi popłynęło w
niewoli poczete „Requiem nienburskie”. Słu-
chałi go — trzykrot powtórzono — koledzy i
plakali wspólnie ze wzruszonymi śpiewakami.
Płynęła ku niebu pieśń żalu i żałoby...

REQUIEM NIENBURSKIE

Andante

Jerzy Młodziejowski

Re-qui-em ae-ter-nam do-na E-is Do-mi-ne et lux per-pe-tua

lu-ce at E-is Re-qui-em ae-ter-nam do-na E-is, do-na, do-na E-is,

do-na E-is, do-na E-is, do-na E-is, Do-mi-ne Do-mi-ne Do-mi-ne

Do-mi-ne Re-qui-em ae-ter-nam do-na E-is Do-mi-ne Et — lux per-

pe-tua lu-ce at E-is A-men A-men A-men.

tce zjawili się marynarze z Helu, Gdyni i Wester-
platte. Zaczęła się niewola. Powstała nowa w
polskim słowniku nazwa „oflag”. Przygnębienie
było ogromne.

Należało się zeń za wszelką cenę uwolnić. Po-
krzepiła nas polska pieśń. Pięć przeszło lat by-
liśmy w jej dobroczynnym zasięgu. Pocięszala
serca nasze tęskniące za krajem i nigdy nie za-
wiodła. Utworzono 100-osobowy chór „Echo”.
Bez nut, fortepianu, zaczęły się wieczorami pró-

Nie było czasu na długie przygotowania. Sia-
dłem tedy na sienniku wśród kolegów i na karcie
nutowego papieru skreśliłem „Requiem”. Dałem
mu nazwę „nienburskiego”.

Na otrzymanej płytce hektograficznej powie-
dliśmy z kolegami partyturkę dla stu śpiewaków,
którym wystarczyły dwie godziny próby. Ubrani
w najlepsze mundury, stanęliśmy pod wieczer
w środku koszarowego dziedzińca. Z czterech
stron stanęli w karnych dwurzędach koledzy-

„nienburszczy” do różnych „of-
lagów”. Poprzez
rozmaite obozy
dostaliśmy się
do Woldenber-
gu — dzisiejsze-
go Dobiegniewa
za Krzyżem — a
razem z nami
„Nienburskie
Requiem”. Stało
się ono oficjal-
ną pieśnią wo-
grzebowa w
smutne dni nie-
oczekiwanej, je-
nieckiej śmierci
za drutami.
Przez pięć lat
śpiewaliśmy to
„Requiem” na
Zaduszkę przed
maleńkim obo-
zowym cmenta-
rzem o trzydzie-
stu kilku gro-
bach.

Pekły druty
woldenburskie-
go „oflagu”.
Cmentarz w
„siódmym bata-
lionie” pozostał
na miejscu. Kto
samotnym gro-
bom zaszalutuje
polskim obycza-
jem żołnierskim
w tegoroczne
Święto Umar-
łych?

Niechże wiec
skromne, żalob-
ne „Requiem”
— akomponowa-
ne na życzenie
zamordowanego
później ks. pułk.
Tomiaka — bę-
dzie żywą pa-
mięcią o tych,
którzy nie do-
czekali już wol-
nej Polski.

Śpij koledzy
w ciemnym gro-
bie. Et lux per-
petua luceat
eis...
Dr J. M.



Uroczystości żałobne na cmentarzu poznańskich

Manifestacyjny hołd społeczeństwa poznańskiego
prochom najlepszych swych synów na Forcie VII

W dniu wczorajszym tradycyjnym zwyczajem uczuliśmy pamięć zmarłych. Społeczeństwo poznańskie wzięło tłumnie na cmentarzu, by tam Bogu polecić dusze zmarłych i wspomnieć ich modlitwą. Główne uroczystości żałobne odbyły się na terenach Fortu VII — w miejscu poświęconym mężczyznom najlepszym synów naszej Ojczyzny.

Inicjatywa uporządkowania Fortu VII, rzucana niedawno za pośrednictwem red. Kiryla Sosnowskiego na łamach naszego pisma — spotkała się z pełnym zrozumieniem społeczeństwa, a dzięki jego ofiarności i wysiłkowi organizatorów wydała piękne rezultaty. Komitet Organizacyjny z inż. Ulatowiczem, prezesem Czyszewskim i ob. Goćwińskim na czele, zdał tu egzamin obywatelski, znajdując oparcie w bezinteresownej i solidarnej pracy wielu innych jednostek tej organizacji z Wojskiem Polskim w pierwszym rzędzie. Dziwono na krzyż umieszczony u wejścia do Fortu ofiarowała Dyrekcja Lasów Państwowych, a prace związane z jego wzniesieniem wykonywał z inicjatywą dyr. Tadeusza Żynda — Zakłady Drukarskie. Wojciecha i H. Cegielskiego. Zakłady Miejskie zainstalowały bezpłatnie oświetlenie w całym Fortu, Polskie Radio zaś megafony.

Uroczystości rozpoczęły się uformowaniem pochodu przy grzechach Domu Żołnierza. O godzinie 9-tej sieroty po b. więźniach Fortu VII zapalili dwa znicze, a grupa trebaczy odgrałaba apel. Równocześnie złożono na miejscu tortur Polaków — kilka wieńców. Przy płonących zniczach pełnił straż honorową delegacja organizacji młodzieżowych. Następnie ku Fortowi VII skierowali się obrzyni pochód z licznymi delegacjami, sztandarami i wieńcami. Szły dzieci, sieroty i wdowy po więźniach, harcerstwo Zw. i walidów, organizacje sportowe i wychowania fizycznego.

Na terenie Fortu VII, przybranego sztandarami i zieloną zebrały się obrzyni tłumy uczestników uroczystości.

W bramie prowadzącej do kazamat więźniarskich — na prostym ołtarzu uroczystą mszę św. żałobną — w obecności J. Eksc. ks. arcybiskupa metropolity Dymka odprawił Kanclerz Kapituły — były więzień Fortu — ks. kan. Jedwabski. W nabożeństwie obok leżnie zebrał duchowieństwo wzięli udział: wojewoda poznański Stefan Brzeziński z małżonką, z ramienia Zarządu Miasta — ob. Jurkowski, wśród przedstawicieli Związków Politycznych Walki o Niepodległość — poseł Lzydorczyk i inni. Na dziedzińcu ustawiła się kompania honorowa 13 pułku piechoty z orkiestra, oraz pluton Milicji Obywatelskiej. Pienia żałobne uchyłał chorągiew Serca Jezusowego pod dyr. Franciszka Olszewskiego.

Po poświęceniu krzyża przemówił do zebranych J. Eksc. ks. arcybiskup Dymek. (Przemówienie podajemy na stronie 2-iej).

Pod śpiewaniem pieśni „Witaj Królowo” przemówił krótko w imieniu b. więźniów politycznych Fortu VII inż. Swinarski.

Następnie ob. dyr. Tadeusz Żynda odczytał Apel Poległych:

Wieczny odpocznęk...
zameczonym w Forcie VII-ym synom Ziemi Wielkopolskiej, poległym w walce o jej godność i wolność.
Wieczny odpocznęk...
wszystkim, którzy ulegli najbrutalniejszemu cierpieniu, zadanemu tej ziemi podczas ostatniej wojny,
rozstrzelanym w egzekucjach publicznych, zameczonym w więzieniach i obozach,
zmarłym z wycieńczenia podczas wysiedleń, i wszystkim zniszczonym przez wroga zbrodniczym jego systemem.
Wieczny odpocznęk...
wszystkim polskim żołnierzom, którzy polegli na polu chwały we wrześniu 1939 r., którzy polegli w ciągu sześciu lat walki podziemnej na terenie kraju,
poległym w walkach warszawskim,

poległym w bitwach na wszystkich frontach świata, na lądzie, morzu i w powietrzu,
żołnierzom silnych zbrojnych, armii podziemnej i frontu cywilnego.

„Tobie, wielka i święta przeszłość nasza i krwi ofiarna, niech będzie cześć i chwala po wieczne czasy.”

A światłość wiekuiста niech im świeci na wieki wieków, Amen.

Po zakończeniu uroczystości żałobnych zebrani w skupieniu przeszli przez kazamaty Fortu VII, niasięk krewią polskich męczenników.

Wojewoda poznański z głębokim wzruszeniem oglądał poszczególne cele. W rozmowie z nami p. Wojewoda z serdecznym żalem wspominał tych swoich współwzrosty pracy konspiracyjnej, którzy w r. 1941 w nieugiętej walce z okupantem tutaj właśnie zginęli śmiercią bohaterów.

Niejedną iza wycisnęła się z nabrzmiałych słońcem oczu matki czy żony, oplakujących swych najbliższych, niejedną skromna wianka żywych kwiatów i zieleni upadła na zimne cegły czy twarde klepisko, jakże wymowny znak wdzięczności dla heroizmu ducha, i widomy symbol silnej łączności żywych z zmarłymi. Harcer-

stwo zgromadzone w jednej z cel, będącej miejscem wzięcia druba Gajewskiego — dokonało uroczystego aktu zaprzysiężenia najmłodszych druhow.

Przedpołudniowe uroczystości na Forcie VII długo pozostaną w pamięci uczestników, którzy w dalszej*wej szarce, codziennej pracy czerpać będą z Mauzoleum Niezłomnych — cenne wskazania i siły na przyszłość.

Uroczystości zostały utrwalone na płytach przez Polskie Radio oraz sfilmowane przez specjalną ekipę Polskiej Kroniki Filmowej.

T. Skł

Uroczystości na Cmentarzu Bohaterów

były wrażeń głębokiego hołdu złożonego cniom żołnierzom, którzy w walce o wolność i niepodległość kraju oddali swoje życie. Krótko przed godz. 16 zgromadzili się w stoków Cytadeli: kompanie Wojska Polskiego, delegacja organizacji społecznych ze Zw. Cytadelowców na czele oraz rzesze ludności miasta Poznania. Przed pomnikiem Bohaterów zapalono znicze, przed którym straż honorową pełnili przedstawiciele organizacji młodzieżowych.

Znakiem do rozpoczęcia uroczystości było przybycie szefa sztabu D. O. W. III. gen. Nosa, który po odebraniu raportu przeszedł wzdłuż prezentujących broń oddziałów wojskowych. Nad grobami poległych cytadelowców w pienia żałobne odpowiadali dziekan D. O. W. ks. płk. Zebrowski oraz ks. mjr Wilkowski. Do zebranych tłumów przemówił ks. mjr Wilkowski przypominając o wielu tysiącach rozrzuconych po kraju i zapomnianych mogił, kryjących ciała bojowników o wolność narodu polskiego. Kapelan Wojska Polskiego wskazał na obowiązek utrzymania spuścizny, jaką za cenę własnego życia zostawili nam polegli żołnierze polscy i radzieccy.

Z kolei zebrani odpowiadali pieśń „Witaj Królowo”. Przemówienie zastępcy dowódcy D. O. K. III płk. Uziembło było uzasadnieniem społecznego i politycznego sensu obchodu Święta Zmarłych, święta, w którym nie tylko czcimy pamięć poległych żołnierzom, ale które nakłada na nas szczególny obowiązek podtrzymania i kontynuowania rozpoczętego przez nich dzieła. Nie mniejszy hołd należał się również — zdaniem mówcy — tym żołnierzom, którzy po wyzwoleniu padli na posterunku od kul wrogów wewnętrznym. Ofiarą tych wszystkich bojowników o wolność i demokrację nie poszła na marne, ale stała się fundam-

mentem nowopowstałego gmachu odrodzonej Ojczyzny.

Przedstawiciel Armii Czerwonej st. lejtnant Piotrowski wspominał o wielkiej ofierze krwi, jaką złożył żołnierz radziecki, tocząc boje razem z żołnierzem polskim o wyzwolenie polskiego kraju, i wskazał jednocześnie na historyczne znaczenie przyjaźni polsko-radzieckiej, dzięki której walka z faszyzmem ukoronowana została zwycięstwem. Przedstawiciel Armii Czerwonej zakończył przemówienie okrzykiem na cześć wolnej demokratycznej Polski oraz dzielnym wojsk obu zaprzysiężonych narodów.

O bohaterstwie uczestników walk o Cytadela

oraz o twardej dołi pozostałych po nich rodzin — mówił przedstawiciel Związku Cytadelowców por. Bielawowski.

Na zakończenie manifestacji przy dźwiękach Marsza Żałobnego delegacja oddziałów wojskowych oraz poszczególnych organizacji złożyły wieńce na grobach poległych cytadelowców oraz u stóp pomnika Bohaterów.

Dźwiękowy raport z przebiegu wczorajszych uroczystości żałobnych na Forcie VII nada Rozgłośnia Poznańska dziś, w sobotę 2 bm. o godzinie 14.50.

Uroczystości żałobne w Żabikowie

Na terenie b. obozu karnego w Żabikowie pod Poznaniem odbyły się wczoraj uroczystości żałobne ku czci zmarłych i zameczonych w obozie Polaków.

W godzinach popołudniowych organizacje społeczne, polityczne i młodzieżowe oraz rzesze ludności zgromadziły się na miejscu b. obozu. Do zebranych tłumów przemówił w kilku słowach wójt gminy Żabikowo p. Lipiński. Z kolei długoletni martyrolog więźniów żabikowskich przedstawił w swym przemówieniu przewodniczącemu Komitetu Gminnego PPS p. Warczyński. Po odpowianiu „Roty” uformował się pochód, który skierował się do kościoła parafialnego w Żabikowie, gdzie odprawione zostały uroczyste nieszpory żałobne.

Z kościoła uczestnicy pochodu udali się na cmentarz żabikowski, na którym spoczywają prochy wielu zmarłych i zameczonych więźniów. Po odprawieniu przez ks. prob. Tomaszewskiego

ceremonii liturgicznych przemówił wójt gminy p. Lipiński, poczem przy dźwiękach pieśni w wykonaniu Zjednoczonych Chórów Śpiewaczych złożono wieńce na grobach ofiar katowni żabikowskiej.

Na cmentarzu znajdują się również mogiły żołnierzy Armii Czerwonej, poległych w czasie walk zimą 1945 r. w okolicach Żabikowa. Nad grobami tych bohaterów przemówił sekretarz Kom. Gm. PPR p. Sternał, podkreślając męstwo i ofiarę krwi żołnierzy bratniego nam narodu.

Uroczystości zakończono odpiewaniem pieśni „Witaj Królowo”. Poza delegacjami poszczególnych organizacji oraz Milicji Obywatelskiej w obchodzie wzięło udział ponad 2 tys. okolicznej ludności. Na grobach zameczonych więźniów oraz poległych żołnierzy radzieckich złożono 30 wieńców.

Warszawa uczęła poległych

Warszawa (obsł. wł.). Cała Polska uczęła w dniu wczorajszym pamięć poległych, zameczonych i zmarłych. Na pewno żadne z miast pol-

skich nie jest w tym stopniu pokryte żałobą, co Warszawa, gdzie niemal każdy kamień zroszony jest krewią męczenników i obrońców. Dlatego też

Książd-bohater

(Kł) Nowy nieznaną dotąd szczegół z życia śp. ks. kanonika Filipiaka z Inowrocławia. Przedstawiciele jednego z zespołów Walki Podziemnej z okupantem przesłali na ręce rodziny po śp. ks. kanoniku Filipiaku telegram następującej treści: „Poruszeni otrzymaną wiadomością o śmierci Kapłana-Patrioty konspiracyjatora z okresu okupacji, składamy jako byli towarzysze konspiracyjny hołd

Jego świetlanej postaci. — Polska straciła w zmarłym wiernego syna. — Cześć Jego pamięci!

Florian Kroenke,
pełnomocnik Rządu R. P. na powiat Gorzów, starosta powiatowy, członek Wojewódzkiej Rady Narodowej.

Edward Pilariski,
przewodniczący Pow. Rady Narodowej w Gorzowie, dyrektor Izby Przemysłowo-Handlowej w Gorzowie.

Z telegramu wynika, że śp. ks. kanonik Filipiak w okresie okupacji należał do tajnej organizacji podziemnej i jako książd gorliwie współpracował i pomagał, reprezentując kierunek nowo-

czesnego katolicyzmu wojującego w pojęciu prawdziwej demokracji.

Świętógł ten przedstawia Zmarłego w nowym oświetleniu jako Kapłana-Bohatera.

Filharmonia Poznańska

I. Koncert symfoniczny

Po blisko półtorarocznej przerwie Filharmonia Poznańska wznowiła swoją działalność. Fakt ten należy uznać za wielce radosny oraz wniejarajacy naszemu ruchowi muzycznemu znacznie szersze perspektywy i horyzonty niż to było możliwe dotąd. Był już czas najwyższy aby Poznań odnowił i pielegnował dalej swie wioletołnie tradycje muzyki symfonicznej będącej wszak fundamentem dla wszelkiej racjonalnej odbudo. W kulturze muzycznej. Niepokoił nas tylko pytanie czy istniejący aparat jednej orkiestry, z szadniczo operowej, zdola zaspokoić w dostatecznym mierze potrzeby koncertowe miasta? Estrada i opera to dwie dziedzinie bardzo różne dla pracy muzyka, obie bardzo go absorbują, a wymagają od niego zgola odrębnego nastawienia. W tych warunkach można przewidzieć jeden lub co najwyżej dwa koncerty w ciągu miesiąca, co przy obecnej wzmożonej akcji upowszechnienia muzyki wydaje się być stanowczo za mało. Toteż w kołach artystycznych dyskutuje się myśli rozwiązania tej sprawy jeszcze w inny sposób, a mianowicie przez założenie osobnego towarzystwa filharmonicznego, którego celem byłoby stworzenie odpowiednich warunków dla zorganizowania w Poznaniu jeszcze jednego zespołu symfonicznego. Ale o tym kiedy indziej.

Na inauguracyjnym wieczorze grano wyłącznie muzykę polską doboru neoromantycznej i współczesnej. Wybór utworów, techniczność i zespołowo na ogół bardzo trudnych, nasawał wprawdzie nowemu aparatowi symfoniczemu (powiększonemu znacznie) niejednym poważnym problemem ale jednocześnie było to dla naszej orkiestry ważnym impulsem w dążeniu do dalszych

wysokich aspiracji artystycznych. Był to program — powiedzmy od razu — reprezentacyjny, stawiający wykonawców przed całą wielorakimi wymaganiami. Prócz Karłowicza, Staniśława i Anny Oświęcimów* (należących obok „Epizodu na Maskaradzie” do najtrudniejszych poematów symfonicznych kompozytora) przykładem tego były zwłaszcza obie partytury nowoczesne, a mianowicie Palestra „Tańce weselne” z baletu „Pieśń o ziemi” oraz słynna już dziś uwertura Szalowskiego.

Tworzywo melodyj ludowych stanowiących rdzeń Tańców Palestra ukazuje się słuchaczom w nowoczesnej szacie techniki symfonicznej. Pewna ręka świętego instrumentarstwa, cechująca całą zresztą wirtuość Palestra jak i oryginalność inwencji w użyciu środków harmonicznych i polifonicznych, dają w sumie wielką satysfakcję artystyczną. Finezji brzmienia w tej skali jakiej jest ono tam wskazane trudno dziś jeszcze wymagać. Niemniej utwór ten stanowił wysoki problem techniczny przez który orkiestra zwycięsko i pewnym krokiem przeszła. Wyraziła i rytmicznie, nieplastycznie dykcją odznaczony się wykonanie u. werty Szalowskiego. Dyrygent dr Zygmunt Latoszewski mając widoczną predylekcję do muzyki współczesnej, wnikał doskonale w jej specyficzną atmosferę, tętniącą żywiołowym pędem synkopowych rytmów. Uwertura wykonana na bis, na ogólne żądanie wypadła drugim razem bodaj jeszcze piękniej.

Karłowicz nie budzący prawie zastrzeżeń od strony dźwiękowej (za wyjątkiem zbyt małej gradacji w kierunku pian) potrzebował niekiedy szerszego „wydechu” w potraktowaniu swej

szeroko płynącej frazy, co dotyczy zwłaszcza momentów o spokojnej kantynie. Nie przesadzamy, iż wrazenie to mogło powstać z przyczyny nie dość ścisłego kontaktu pomiędzy wykonawcami a akustyką sali, co na pierwszym koncercie abyloby zresztą zupełnie zrozumiałą. Zdaniem sobie również sprawę z tego, iż nieporozumieniem byłoby przykładać normy wygórowanych ocen do osiągnięcia, które sprawdził i w całości zasługuje na wysoki ton najwyższemu poparcia oraz żywciołności. Ważnym jest to, że dzięki zbiorowemu wysiłkowi naszych muzyków oraz energicznej akcji dyrektora Latoszewskiego udało się ponownie uruchomić koncerty symfoniczne i że nadal oddać spełniać one będą swą ważną misję wychowawczą. Ważnym jest również i to, że pierwszy ob inauguracyjny wieczór wykazał w sposób najbardziej pozytywny i godny szczerze pochwały wrazenie artystyczne nowo odrodzonej płakówki. Już samo pokonanie programu odpowiedzialnego w sposób budzący tak żywo rezonans u słuchaczy, jakiego byliśmy świadkami, budzi na przyszłość jak najpomyślniejsze horoskopy.

Solistą koncertu był znany, znakomity chopinista prof. Raul Kozcałski, w którego wykonaniu słyszeliśmy jego IV koncert fortepianowy. Odnosi się wrazenie, że jest to raczej muzyka o charakterze operowym, zatracająca niekiedy o wykwintny miękki ton salonowy. Wpływy różnych kierunków muzyki tak wczesno- jak i późnoromantycznej, nie przesłaniają zaesadniczo indywidualnej sylwetki kompozytora, która zarysowuje się w sposób swoisty i idzie w kierunku oddziaływania na słuchacza nieskomplikowanym a plastycznym efektem. Koncert napisany z doskonałą znajomością techniki instrumentu odegrał prof. Kozcałski z dużą brawurą i blaskiem, a ponadto na bis usłyszeliśmy Chopina etude c-moll (rewolucyjną) oraz dwa walce Es-dur i Des-dur.

w stolicy dzień wczorajszy posiadał specjalnie uroczysty charakter. Wszystkie miejsca strażen, groby, pomniki obrońców Warszawy oraz żołnierzy polskich i radzieckich, poległych w walce za stolicę, nadekorowane były flagami i wieńcami, a przez cały dzień pełniło przed nimi wartę honorową wojsko i młodzież. Główne uroczystości odbyły się na cmentarzu wojskowym na Powązkach, gdzie złożone zostały zwłoki 300 żołnierzom polskich, ekshumowanych z różnych punktów stolicy. Przy dźwiękach marsza żałobnego przeniesiono wzdłuż szpalarów wojska, organizacji politycznych, społecznych i młodzieżowych 300 trumien pokrytych flagami polskimi i kwiatami. Na każdej z trumien umieszczono tabliczkę z napisem: Nieznany Żołnierz Wojska Polskiego poległ śmiercią żołnierską w walkach o wyzwolenie Warszawy w roku 1944. Po żałobnej Mszy św. wygłosił przemówienie ks. Warchałowski, poczem zebrane tłumy odpowiadali hymn narodowy.

Z kolei wygłosił przemówienie gen. Korczyca, który żegnał bohaterów żołnierzom i Armii, którzy chociaż ponieśli największą ofiarę jaką ponieść mogli dla Ojczyzny — dostąpili jednak tego szczęścia, że zginęli we własnej stolicy, w zwycięskim marszu, w polskich murach i pod polskimi sztandarami. Za tę ofiarę, którą ponieśli w walce za Ojczyznę, wolność i demokrację — cześć im i chwala.

Po odpiewaniu „Roty” i oddaniu salwy honorowej złożono trumny do grobów, które pokryto wieńcami. Wieczorem zapłonęły lampki i znicze.

25-lecie Polskiego Związku Zachodniego w Sopocie

Z okazji 25-lecia PZZ odbyły się w niedzielę 27 bm. staraniem Obwodu PZZ w Sopocie uroczystości poświęcenia sztandaru PZZ. Uroczystości rozpoczęły się nabożeństwem w kościele Najśw. Marii Panny pod wezwaniem „Gwiazda Morza”, a następnie w Filharmonii „Bałtyckiej” akademii z przemówieniem prezesa Obwodu St. Kwiatkowskiego, wystąpiam orkiestry „Filharmonii Bałtyckiej” pod dyr. Bogdaną Wodniczki i chóru Koła PZZ przy gimnazjum im. Bol. Chrobrego.

Po symbolicznym wbiłeniu gwiazdy odbyło się ślubowanie przy sztandarze. (zz)

Polski Związek Zachodni
Strażnikiem Ziemi Piastowskich
nad Odrą i Nisą

9-10. XI. 1946

Kongres Polaków-autochtonów
z Ziemi Odzyskanych
w 25-lecie PZZ



Sobota, dnia 2 listopada 1946 r.
 Dzień Zaduszny — Stołmierz
 Słońce wschodzi godz. 6.49; zachodzi godz. 16.22
 Księżyc wschodzi godz. 14.19; zachodzi godz. 22.39
 (pierwsza kwadra)

Niedziela, dnia 3 listopada 1946 r.
 Huberta — Chwałisława
 Słońce wschodzi godz. 6.51; zachodzi godz. 16.20
 Księżyc wschodzi godz. 14.43; zachodzi godz. 23.53

Echa poznańskich wydarzeń

(c) W ub. wtorek odbyło się na sali wykładowej Muzeum Wielkopolskiego informacyjne zebranie członków Oddziału IV Związku Zaw. Pracowników Samorządowych Teryt. i Użyteczności Publicznej. Zebrania zaszczycił swą obecnością pp.: przewodniczący Wydziału Wojew., naczelnik Wydziału Samorządowego mgr Maciejewski oraz prezes Okr. Pozn., Związku M. Dubisz, a przewodniczyli prezes p. B. Będziński. Po referacie p. Dubisza i obywatelskiej dyskusji uchwalono rezolucję dotyczącą żądań poprawy bytu pracowników samorządowych oraz protestu przeciwko kwestionowaniu granic Polski na Odrze i Nisie.

12 lat więzienia za działalność antypaństwową

(k) Rejonowy Sąd Wojskowy w Poznaniu rozpatrywał sprawę przeciwko 23-letniej Helenie Kąpcy pseudonim „Dzidzi” z Grodziska Wlkp., która należała do nielegalnej organizacji. Stwierdzono, że Lange brała udział w napadach rabunkowych i zamachach na organa milicji oraz grupy operacyjne W. P. z bronią w reku. W miejscowości Mochy pow. wolsztyńskiego wzięła udział w potyczce z oddziałem WP. i U. B. We Włoszakowicach brała udział w napadzie na posterunek Milicji Obywatelskiej, a poza tym dokonała napadu, z bronią w reku, na dwóch patrolujących milicjantów. Po tych występach wyjechała „Dzidzi” na Ziemię Odzyskaną. Po pewnym czasie wróciła do Grodziska, gdzie ją rozpoznano i aresztowano. Sąd skazał Helenę Lange na 12 lat więzienia oraz utratę wszelkich praw na przeciąg 5 lat.

Program audycji radiowych na niedzielę, 3 bm.
 7.00 Pieśń poranna; 7.05 Audycja poranna; 8.00 Dziennik poranny; 8.25 Koncert Żywej; 9.00 Nabożeństwo z kościoła Najśw. Marii Panny w Toruniu; 10.00 Audycja regionalna z Torunia; 10.40 Wiadomości bieżące; 10.45 Koncert muzyki polskiej; w przerwie o godz. 11.00—11.05 Chwilka poezji; wiersze Stanisława Bakowa i przekłady Hanka Skarżanka; 11.35 Gawęda z dziećmi; 11.57 Sygnał czasu; 12.05 Wywiad z wybitnym obywatelskim Tadeuszem Kościuszką; 12.06 Poranne symbole z Katowic; 12.30 „Nacemy po wojnie”; 12.40 Audycja wojskowa; 13.55 Najciekawsze audycje przyszłego tygodnia; 14.00 Audycja dla świetlic wiejskich; 14.35 Chwilka Blura Studulów; 14.40 Teatr Wyobraźni; „Zrzędnosc i przekoń” wś Aleksandra Fredry; 15.20 Recenzja; 15.30 Audycja dla wsi; 15.45 Nadprogram; 16.00 „Wędrowni Radioludzie”; audycja dla dzieci; 16.20 Teatr dla młodzieży; 16.35 Kwadrans „Kudłaty”; 16.50 Kronika kultury; 17.00 „Podwieczorek przy mikrofonie”; 16.15 „5 minut poezji”; 18.20 Przekład tygodnia; 18.30 Tygodnik dziękuję; 18.45 „Usmiech i piosenka”; „Wieczór na Bałutkach”; 19.10 „Mozika muzyczna”; 20.00 Dziennik wieczorny; 20.30 „Podróż po świecie”; 20.50 Cięskawości literackie; 21.00 „U naszych przyjeźdź”; 21.45 Kwadrans przy; 22.00 Audycja rozrywkowa z cyklu „Antena na bakter”; 22.15 Koncert Orkiestry Tanecznej R. P.; 23.00 Ostatnie wiadomości dziennika radiowego; 23.20 Program na dzień następnny; 23.30 Wiadomości sportowe; 23.35 Muzyka do śpiewu i tańca; 24.00 Zakończenie programu.

Zawiadomienie

W niedzielę, 3 listopada br., o godzinie 12-tej w południe nastąpi otwarcie wielkiej sali koncertowej kawiarni

„KAWIARNA”

przy pl. Wolności 11.

Koncertowa będzie znana orkiestra pod batutą kapelmistrza Ziomka.

Zarząd

Cautełnicu pizsa

Główne przyczyny głodu mieszkaniowego

Obecny problem mieszkaniowy wywołuje interwencję władz, które starają się zdiagnozować go przez Komisję Mieszkaniową, mającą na celu kontrolę nad najekonomicznym zużyciem istniejącego zapasu mieszkań. Jednakże środek ten nie jest w stanie rozwiązać sprawy, gdyż nie powiększa ilości mieszkań.

Pojawiające się w prasie artykuły biją na alarm, a ich autorzy starają się podać różne sposoby załatwienia tego problemu. Nikt jednakże nie przytacza właściwych argumentów, mogących radykalnie zmienić ten stan rzeczy, chociaż one wszystkim są znane. Autorzy tych artykułów zgodni twierdzą, że aby złeznąć zaradzić, musimy nowe domy mieszkalne budować, a stare uszkodzone remontować przy czym zająć się tym winno państwo, samorządy, spółdzielnie mieszkaniowe i inicjatywa prywatna. Jako rekompensata dla budujących i remontujących mieszkańca ma być wyjęcie ich mieszkań spod ingerencji Komisji Mieszkaniowej.

Do budowy domu lub remontu mieszkania potrzebne są pieniądze, które muszą być oprocentowane i zamortyzowane. Jasną jest rzeczą, że oprocentowanie kwot wybudowania i ich amortyzacja

Niecodzienna uroczystość w Zakładach Cegielskiego

W ramach wstępných uroczystości obchodu setnej rocznicy istnienia Zakładów Przemysłowych H. Cegielskiego w Poznaniu odbyło się w ub. czwartek na terenie firmy poświęcenie nowożyteńskie, połączone z wręczeniem dyplomów uznania pracownikom-jubilatom za ich 25-letnią pracę w zakładach.

Poświęcenia stołowi dokonali ks. proboszcz Falkiewicz, wygłaszając zarazem krótkie przemówienie okolicznościowe.

Zwracając się do jubilatów wygłosił następnie przemówienie naczelny dyr. inż. Łutowski oraz przewodniczący Rady Zakładowej p. Gierszał, którzy podkreśliли i uwypuklili konieczność ofiarnej pracy dla dobrej firmy.

Po odegraniu przez orkiestrę hymnu narodowego przemawiał kolejno w imieniu Woj. Kom. PPR p. Kamiński, z ramienia Miejskiej Rady Narodowej i Kom. WPP. Przewodzący MRN Kowalewski, redaktor „Woli Ludu” Becela, z Kom. Miejskiego PPR p. Kocur oraz w imieniu Zw. Zaw. Metalowców p. Bartkowiak. Mówcy wyrazili jubilatowi podziękowanie za dotychczasowy ofiarny wysiłek, życząc zarazem dalszej owocnej pracy.

W dalszym ciągu nastąpił moment wręczenia 163 jubilatów dyplomów i odznak pamiątkowych oraz nagrody pieniężnej w wysokości po 10 000 złotych, poczem w imieniu obdarowanych prze-

mówił p. Barczewski, zapewniając kierownictwo Zakładów o chęci dalszej ofiarnej pracy.

Po zakończeniu tej części programu nastąpiło na silni odświeżenie tablicy pamiątkowej ku czci poległych, zamordowanych i zameczonych przez Niemców pracowników firmy.

Dyr. Łutowski, nawijając do okresu okupacji, nakreślił przebieg walki z okupantem, aresztowania, wywiezienia i tragiczne skutki tych represyj wojny, stwierdzając równocześnie, że pamięć o tych, którzy zginęli, będzie podporą dla wielu pozostałych.

Jako ostatni zabrał głos przewodniczący Rady Zakładowej p. Gierszał, poczem odbył się apel poległych i zamordowanych.

Uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty”. W dniu wczorajszym nastąpiło na Skalce poznańskiej odświeżenie tablicy pamiątkowej ku czci twórcy Zakładów — Hipolita Cegielskiego. W związanych z odświeżeniem uroczystościach wzięli udział przedstawiciele firmy, którzy wysłuchali również uroczystej mszy św. (jas)

Jak Poznań uczci pamięć swego wielkiego syna

Zaledwie jeden tydzień dzieli nas od uroczystości uczczenia setnej rocznicy śmierci wielkiego lekarza i społecznika — dra Karola Marcinkowskiego. Cała Wielkopolska przygotowuje się już dzisiaj do tych dni, w których uczczona zostanie jego świetlana pamięć.

W czasie od 7—10 bm. przy sarkofagu Karla Marcinkowskiego dźra honorową pełnić będą członkowie Koła Mędków, harcerze drużyn poznańskich oraz uczniowie gimnazjum Marii Magdaleny, do którego uczęszczał Karol Marcinkowski i uczniowie gimnazjum Karla Marcinkowskiego.

Wydawictwo Zachodnie wydało ostatnio specjalną biografię Karola Marcinkowskiego w opracowaniu dra Jakubczyka. Dzieło to mimo oparcia na materiałach naukowych i historycznych nosi charakter głosny już przed wojną romanów biograficznych. Tytuł dzieła „Dr Marcin”. Komitet uczczenia setnej rocznicy śmierci wydaje poza tym specjalną broszurę o Marcinkowskim pióra wybitnego lekarza prof. U. P. dra Adama Wrzaska.

Dąbrówka Ludomska pod Rogoźnem, w której w dniu 7 listopada 1846 zamknął Karol Marcinkowski swe oczy na wieczny sen, obchodźć będzie setną rocznicę jego śmierci specjalnie uroczyste. Nastąpi tam m. in. odświeżenie pomnika Karola Marcinkowskiego. W biurze parafialnym znajdują się jeszcze do dnia dzisiejszego akt zgony tego wielkiego społecznika. W uroczystościach wezmą również udział przedstawiciele Komitetu uroczystościowego z Poznania.

Na ścianie domu przy ul. Walki Młodych w Poznaniu umieszczona zostanie specjalna tablica pamiątkowa, dłuta art.-rzeźbiarza Edwarda Haupta.

Komitet uczczenia setnej rocznicy zgony Karola Marcinkowskiego wyraża nadzieję, że w dniach od 7—10 bm. grób Karola Marcinkowskiego będzie miejscem pielgrzymek społeczeństwa wielkopolskiego, które krótką modlitwą nad tru-

mań Tego, który całe swe życie strawił na niemienu pomocy najbiedniejszym, odda hołd wemu największemu synowi.

Komitet wzywa społeczeństwo do składenia na trumnie jedynie skromnych wiązanek zieleni. Pieniądza zaś złożone należy na Fundusz Pomocy Naukowej. Odpowiednie skarbonki znajdować się będą w kaplicy na Skalce.

Uwaga!

Zwiedzamy naszych stałych Klientów oraz wszystkich mieszkańców Poznania, że uruchomiliśmy przy naszym Zakładzie specjalny dział portretów (nawet ze starych zniszczonych fotografii), których artystyczne i staranne wykonanie zadowoli najbardziej wybredne jednostki.

Zakład fotografii artystycznych

M. J. Myszkowski
 POZNAŃ-POŁWIEJSKA 2

KOMUNIKATY

Zarząd Koła Górczyn PPR zawiadamia, że dnia 3 bm. o godz. 9.30 nastąpi zbiórka członków Koła przy ul. Winklera 18, skąd nastąpi wymarsz do Halli Targowej. Przybycie członków obowiązkowe.

Zebrania w dniu 3 listopada

Kółko Krajoznawcze przy Doksz. Szkole Zaw. nr 3 o godz. 10-12 w auli szkoły przy ul. Śniadeckich.
 Tow. Związek Ogrodniczy — godz. 10-12 w sal. Cechowej, ul. Maszarska 8a.
 4 Kompania Marynarzy Powstańców 1918/19 r. — Godz. 11-12 w lok. p. Tomczyka, ul. Wróbleckiego 13.
 Związek Pieszołazów na Poznań i okolice — godz. 15-12 w lok. p. Nurkowskiego, ul. Mielżyńskiego 23.
 Zw. Powstańców Wlkp. 1918/19 r. Kolo Wilda — godz. 14-12 ul. Wspólna 27, w lok. p. Detynickiego.
 Tow. Cechowe Czeladzi Stolarskiej — godz. 10.30 w lok. p. Hoffmanna, ul. Wierzbickiego 20.
 Zw. Powstańców Wlkp. Kolo Śródmieście — godz. 11-12 w sali „Leza”, ul. Grobla 25.
 Zw. Zaw. Frac. Fryzjerskich — godz. 10-12 w sal. „Strzechy”, ul. Mielżyńskiego 23.

Noce dyżuru aptek

W czasie od 2—9 bm. pełnią dyżury nocne w Poznaniu apteki: I) d. Lazarza i Górczyna — apt. im. Matejki; II) d. Solacza i Jeżyce — apt. na Solaczu, ul. Żelazowa 15; III) d. Wilczy i Dełca — apt. Fortuna, ul. Daszyńskiego 96; d. Śródmieście — apt. dr. Kierzyńskiego, ul. Mielżyńskiego 12; d. Śródki i Głównej — apt. przy Grobli, ul. Garbary 41.

SZTANDARY
 Chorągwie, paramenta kościelne wykonuje jedyna fachowa, na miejscu znana od lat firma **KĘDZIERSKA**
 Poznań, Górczyn ul. Zgoda 20 Dojazd tramwajem 4 i 5. Nagrodzona na P.W.K. Tel. 64-63

Teatry i kina
 Sobota, 2 listopada 1946
 Dzisiaj teatry i kina nieczynne.

Teatr Wielki: jutro, godz. 15-12 — „Zemsta Nietopczka”; godz. 19-12 — „Hirabina”
Teatr Polski: jutro, godz. 16-12 i 19-12 — „Majtek albo imię Zygmunta Starego”
Teatr Nowy: jutro, godz. 15-12 i 19-12 — „Wesele Figara”
Teatr „Komedia Muzyczna”: jutro, godz. 16.30 i 19.30 — „Krolowa Fiedusia”
Teatr Aktora i Lalki (Sw. Marcina 8): Teatr Aktora: jutro, godz. 15-12 i 19-12 — „Kopciuszka”; Teatr Lalki: jutro, godz. 15-12 i 19-12 — „Ciebniera”
Teatr Maty (Ślawieckiego 19/21): jutro, godz. 19-12 — „Hiszpańska mucha”.

W niedzielę wystąpią
 Maryla Karwowska i Janusz Popławski

Znakomitej śpiewkarskiej Maryli Karwowska i Janusza Popławskiego wystąpią w niedzielę, dnia 3 bm. o godz. 19-12 w dużej auli Akademii Handlowej, Woli Żygmuntowa Starego.

Będzie to jedyny w swoim rodzaju wieczór najpiękniejszych art. i pieśni i duetów. Obfity program, prócz utworów solowych, będzie zawierał szereg powzecznie znanych i lubianych pieśni i piosenek w przerobce na duety samych wykonawców. Przy fortepianie Nelly Bogacka. Przeprowadzą dyktando w kawiarni Gebethnera i Wolfa, ul. Kantakta 5a, w niedzielę od godz. 19-12 przy wejściu do auli.

Ostatni „Wieczór pod lipą.”

W niedzielę, dnia 3 bm., dale „Kukulka Poznańska” swój nieodwołalnie ostatni „Wieczór pod lipą...”, na który składa się bogaty program humoru satyry, poezji i pieśni.

Stoliki należy zarezerwować wcześniej. Zamówienia i przedsprzedaż codziennie od 12—14-tej w kawiarni „As”, plac Wolności 4.

Wystawy

Salon Sztuk Plastycznych Z. P. A. P., al. Marcinkowskiego 28: Wystawa Prac Związku Polskich Artystów Plastyków Okręgu Poznańskiego. Wystawie zwiedzać można w dni powszednie od godz. 10—18-tej w niedzielę i święta od godz. 12—13-tej.

SPORT

Kalendarzyk imprez sportowych

Sobota 2 listopada br.

Godz. 13.15 — Początek uroczystości jubileuszowych KS Polonia — m. in. o godz. 15 zawody piłkarskie starszych panów Polonia — Britania.

Godz. 14.30 — PKS — PSZ mecz piłki nożnej druż. fabrycznych na boisku przy Stadionie Miejskim.

Godz. 19-12 — Warta I b — KS H. Cegielski. Zawody pięciarskie o drużynowe mistrzostwo okręgu w sali stołowej H. Cegielski przy ul. Daszyńskiego 136.

Niedziela 3 listopada br.

Godz. 9-12 — Drugi dzień uroczystości jubileuszowych TS Polonia — m. in. o godz. 11.30 akademii, o godz. 14.30 mecz piłki nożnej Warta I — Polonia I.

Godz. 11-12 — Ostrowia (Ostrów) — San. Zawody o mistrzostwo klasy A POZPN na boisku Arena. Przedmecz drużyn kl. C HCP III — San III.

Godz. 14.30 — Śląsk — Poznań. Ostatnie w tym sezonie międzymiastowe zawody piłki nożnej w ramach rozgrywek o puchar Śp. J. Kaluży, odbędą się na boisku Warta.

Godz. 17.30 — Międzyklubowe zawody piływackie w związku z otwarciem zimowego sezonu piływackiego, odbędą się na kr. p. wjazd przy ul. Wróbleckiej. Udział biorą wszyscy zwołowi zawodnicy okręgu poznańskiego.

Godz. 19-12 — RKS Bielarnia (Kalisz) — Zjednoczeni. Zawody pięciarskie o drużynowe mistrzostwo okręgu w hali Targów Poznańskich.

Śląsk - Poznań o puchar Śp. J. Kaluży

Ostatnie w tym sezonie międzymiastowe spotkanie piłkarskie odbędzie się w niedzielę dnia 3 bm. o godz. 14.30 na boisku Warta. Zawody zapowiadają się bardzo ciekawie. Drużyna Śląska wystąpi w swym najsilniejszym składzie a mianowicie:

Brom, Michalski, Grólik, Szaton, Zakrzewski, Piec, Kulik, Bąk, Spodzieja, Cieslik, Barański.

Jedenastka naszej reprezentacji wystąpi w zapowiedzianym już składzie. Przedmecz rozegrają juniorzy Pogoń — Czarni.

Stella (Gniezno) remisuje ze Zjednoczonymi 8:8

Rozstrzygnięty przedwczoraj mecz bokserski w ramach mistrzostw klasy A POZB pomiędzy powyższymi drużynami, dał w sumie remisowy 8:8.

Punkty dla gnieźnian uzyskali: w wadze lekkiej — Midziński, w wadze średniej — Wesolowski oraz w wadze: półciężkiej i ciężkiej wal-kowerem wskutek braku przeciwników, Sądziś i Pawłowski.

W drugim Zjednoczonych zwycięstwo odnieli: w wadze muszej — Berger, koguciej — Paszke, piórkowej — Śmierczalski oraz w wadze półciężkiej Tomaszewski.

W ringu sędziował p. Zbiński, na punkty pp. Leźonubski, Wróż i Misiomy.

KOMUNIKATY SPORTOWE

Okr. Zw. Weteranów „Warta” zawiadamia, że w niedzielę, dnia 3 bm., o godz. 10-tej odbędzie się zebranie plenarne w sal. Górczy Cechowej, Poznań, ul. Maszarska 8a. Przybycie ze względu na ważność obrad obowiązkowe.

Kolejowy klub Sportowy, Poznań, podaje do wiadomości, że z dniem 22 bm. zrezygnował ze stanowiska Tego wiceprezesa KKS-u inż. St. Michałowicz z powodów od siebie niezależnych.

Poznański Klub Wioślarski zwołuje na dzień 3 listopada br., godz. 10.30, w lokalu p. Czekajki, ul. Podgora nr 4, roczne zgromadzenie. W związku z wyborem nowego Zarządu obecność wszystkich członków obowiązkowa.



Dnia 30 października 1946 r. zasnął w Bogu, w 68 roku życia, po długiej chorobie, opatrzony Sakramentami św., nasz najdroższy i najukochańszy, nigdy niezapomniany brat, szwagier, wujek i stryjek, śp.

Sylwester Dybczyński

były członek senatu R. P., odznaczony orderem Polonia Restituta i Złotym Krzyżem Zasługi.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 3 bm., o godz. 14.30 z Gimnazjum Handlowego przy ul. Śniadeckich na cmentarz górczyński. Nazajutrz msza św. za spokój duszy Zmarłego w kościele parafialnym św. Michała przy ul. Matejki, o godz. 9-tej, o czym zawiadamia

w ciężkim smutku pogrążona
rodzina

Poznań, Przechylna 10—3, w listopadzie 1946 r.

40035



Sp.

Sylwester Dybczyński

były senator
Naczelnik Wydziału Szkół Zawodowych
Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego
odznaczony Krzyżem Odrodzenia Polski

zmarł dnia 30 października 1946 r. Kondukt żałobny wyruszy w niedzielę, 3 listopada, o godz. 14.30 z gmachu Miejskich Szkół Handlowych przy ul. Śniadeckich 54/58 na cmentarz górczyński.

Msza św. żałobna odprawiona zostanie w poniedziałek, dnia 4 bm., o godz. 9-tej w kościele św. Michała przy ul. Matejki.

Kuratorium Okręgu Szkolnego
Poznańskiego

40037



W środę, dnia 30 października 1946 r. zmarł śp.

Sylwester Dybczyński

długoletni naczelnik szkół zawodowych O. S. P., b. senator R. P.,
odznaczony Orderem Odrodzenia Polski.

Zmarły był pierwszym dyrektorem Miejskiej Szkoły Handlowej w Poznaniu, którą otaczał szczególną opieką.

Tracimy w Nim szlachetnego i całym sercem szkolnictwu zawodowemu oddanego przełożonego.

Świetlaną postać Jego zachowamy na zawsze w naszej pamięci.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 3 listopada, o godz. 14.30 z auli Miejskich Szkół Handlowych w Poznaniu przy ul. Śniadeckich 54/58 na cmentarz na Górczynie.

Dyrektorowie i Grono Profesorskie
Miejskiego Gimnazjum Handlowego
i Miejskich Liceów Handlowego
i Administracyjnego w Poznaniu

40036



W dniu 12 marca 1945 r. zmarł w Rybnej koło Krakowa w przeddzień upamiętnionego powrotu do swej parafii, śp.

ks. Kazimierz Pankowski

proboszcz w Czaczu

w 66 roku życia, a w 37 roku kapłaństwa.

Zgodnie z życzeniem drogiego nam śp. kszędza brata, szwagra, stryja i wujka nastąpi przewidzienie zwłok do Czaczu pow. Kościan i złożenie ich na wieczny spoczynek wśród parafian.

Eksportacja z kaplicy cmentarnej do kościoła parafialnego w Czaczu odbędzie się we wtorek dnia 5 listopada 1946 r. o godzinie 10-tej, po czym nabożeństwo żałobne i pogrzeb. O smutnych tych obrzędach zawiadamiają Czcigodnych Konfratrów, krewnych, przyjaciół i znajomych

siostry, bracia, bratowo, szwagier i rodzina

Drużyna pow. Srem, Ostrów Wlkp., Poznań, Toruń.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Powózki oczekiwać będą w dniu pogrzebu na stacji Przysięka Stara pow. Kościan o godz. 8-mej na pociąg z Poznania, o godz. 2.30 na pociąg z Leszna.

Zakład Pogrzebowy „Ceremonia” Towarowa 25. Tel. 40-83.

40032



We wtorek, dnia 5 listopada 1946 r., o godz. 11-tej odbędzie się nabożeństwo żałobne i pogrzeb śp.

ks. Władysława Cichowskiego

radcy i proboszcza w Sokolnikach,

który zginął dnia 4 sierpnia 1940 r. w Mauthausen.

W imieniu parafii zawiadamia

Rada Parafialna

Sokolniki, powiat Września.

39930



W dniu 4 listopada br., o godz. 7-mej odprawione zostanie w kościele św. Krzyża na Grobli uroczyste nabożeństwo żałobne za spokój dusz poległych za Ojczyznę, śp.

Harcerzy 16 Pozn. Druż. Harc.

na które zaprasza

Koło byłych Bemaków

39881



W trzecią bolesną rocznicę śmierci śp.

Stefana Jezierskiego

współwłaściciela restauracji „Empire”
odprawiona zostanie w poniedziałek, 4 listopada rb., o godz. 8.30
msza św. żałobna

w kościółku Pana Jezusa przy ul. Żydowskiej — przy Starym Ryнку. O czym powiadamia krewnych i przyjaciół

żona

39505



Sp.

Mieczysław Piwowarczyk

profesor Państw. Liceum Pedagogicznego w Poznaniu,
zmarł po długich cierpieniach w dniu 30 października 1946 r.
Zmarły całe życie służył sprawie oświaty jako wzorowy wychowawca i kolega.
Hold Jego pamięci składa

Dyrektor i Grono Nauczycielskie
Państw. Liceum Pedagogicznego w Poznaniu

40034

ROLNICZA CENTRALA MIĘSNA

Import zwierząt
Szczecin, Światowida 6 tel. 007

kupi

siano prasowane (luzem)
ściółkę
owies

10-570

Oferty pisemne lub telefoniczne:
ROLMIES, SZCZECIN, ŚWIATOWIDA 6 Tel. 007

Przeczytaj, zanotuj firmę i powiedz drugim!

Noże i widelce niklowane
Łyżki i łyżeczki niklowane
Noże i widelce nierdzewne

39922

Sprzedaj począwszy już od jednego tuzina.

St. KRZYWOSZYŃSKI

Poznań-Jeżyce, ul. Szamarzewskiego 14 m. 11 - Tel. 69-89

Salon Sztuki „Silva Recum”

Armii Czerwonej 4
kupuje — sprzedaje
obrazy — dywany — antyki — porcelanę
i kryształy

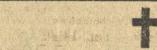


Sprzedaj Zakup.
Polecamy: części do wszelkich wirówek
do miarki.
Z. Fligierski i Ska
Poznań, św. Marcina 28



GORSETY przeciw gruźlicy i skrzywieniu kręgosłupa P.R.O. STOTRZYMACZ. PROTEZY nóg i rąk. APARATY, PASY przepuklinowe i przeciw obniżeniu żołądka, macicy, pochwy. operacyjna. (Wysyłka pocztą).

POLACZEK TARNÓW
ul. Walsowa nr 41. 10-438



W pierwszą bolesną rocznicę śmierci naszego nieodżałowanego męża, ojca i teścia, śp.

Józefa Tylko-Tylczyńskiego

odprawiona zostanie w poniedziałek, dnia 4 listopada br., o godz. 9 rano msza św. w kościele św. Floriana na Jeżycach

o czym zawiadamia

w ciężkim smutku pogrążona

żona, dzieci i rodzina

40014

SZTANDARY

Chorągwie - Paramenta kościelne
polecana znana firma

JÓZEF ŁOWIŃSKI

Poznań, W. Garbary 45, tel. 39-05

Liczne uznania za pracę

36006

Ogłoszenie o przetargu

Starostwo Powiatowe, Architekt Powiatowy w Sulęcinie ogłasza przetarg nieograniczony na wykonanie konstrukcji dachowej drewnianej oraz robót dekarckich i murarskich w budynku szpitala powiatowego w Sulęcinie. Oferty należy składać do dnia 8. XI. 1946 r. do godz. 12-tej w biurze Architekta Powiatowego w Sulęcinie. Otwarcie ofert nastąpi w dniu 8. XI. 1946 r. o godz. 12-tej. Bliższych informacji udziela Architekt Powiatowy w Sulęcinie, gdzie też mogą oferenci otrzymać za zwrotem kosztów ślepe kosztorysy, warunki wykonania robót oraz plany.

39752

Architekt Powiatowy.

„Emka”

Poznań, Wrocławska 30, tel. 26-52

sprzedaje i kupuje
aparaty i lampy radiowe, wszelkie przyrządy elektrotechniczne oraz gramofony, płyty, fortepiany, maszyny do szycia i pisanina, aparaty fotograficzne, baterie anodowe i akumulatory (radiowe i motocyklowe) stale świeże na składzie.

Badanie lamp radiowych na emisję po 10,— zł
Własne warsztaty naprawy

39193

Mamusiu!

Od dzisiaj proszę o budyń z naturalnym sokiem wiśniowym ale tylko

LUKASZ

39666

Drzewka

owocowe i ozdobne polecają Szkółki Drzew J. JESKE Jelenek poczta Suchy las Sprzedają: Poznań, ul. Polna 66 naprzeciw koszar Tramwaj nr 8 39665

Znakomity pełny zespół artystyczny **Jana Popiałkiewicza** koncertuje codziennie od godz. 20-tej w Restauracji - Kawiarni „PARK WILSONA”

Poznań, ul. Marsz. Focha 40 — Telefon 64-68 Dancing do rana Kuchnia czynna całą noc 40027

Najnowsze modele futer

wykonane w własnej pracowni oraz bogato zaopatrzonej Konefekcji i Galanterii Damskiej poleca firmę Futra Benon Kaurlich Poznań, 27 Grudnia 4, tel. 12-73



Edward Przeworski Poznań, Prusa 17 Pracownia drewniaków i okularów 39817

Najnowsze fasony kapeluszy damskich poleca „Hala” oraz galanterie damską Poznań, Św. Marcin 79 (przy Placu Hoovera) 39815

MARIAN JANDA Hurtownia dewocjonalii, galanterii i biżuterii sztucznej poleca: Książki, figury świętych różnej wielkości, biżuterię do nasobosławstwa, różnice, biżuterię, medaliki oraz na Gwiazdki różne nowości i ozdoby choinkowe, Poznań, Wielka-7. Tel. 14-80 10-465

Przetarg nieograniczony

Centr. Art. Polg. Nr 2 w Biedrusku ogłasza przetarg nieograniczony na naprawę urządzeń tarczociągowych na terenie Centr. Art. Polg. Nr 2 w Biedrusku. Otwarcie skrynek ofertowej nastąpi w dniu 12 listopada 1946 r. o godz. 12-tej. Do tego terminu składane oferty pisemne na wydanych przez Centr. Art. Polg. formularzach, w załączonych kopertach z napisem „Przetarg na naprawę urządzeń tarczociągowych”

Blizsze informacje, cene kosztorysy w cenie 200 zł warunki wykonania robót, oraz pełny tekst przetargu otrzymać można w godzinach urzędowych w Centr. Art. Polg. Nr 2 Biedrusko.

D-two Centr. Art. Polg. Nr 2 zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, i unieważnienia przetargu bez podania przyczyn i ponoszenia jakiegokolwiek odpowiedzialności z tego tytułu. 39977

Reklama współdziała w odbudowie kraju

Kopioteknika FOTO KOPIA DOKUMENTÓW SWIATLO KOPIA RYSUNKÓW WYTWÓRNIA SKAL RADIOWYCH W. RUSZKIEWICZ - POZNAŃ, WIERZBIŁECIE 18-TEL. 1935

Wózki dziecięce Łóżka i łóżeczka metalowe Zabawki, rowerki dwu i trzykołowe WYROBY LUDOWE: rzeźby, serdaczki WYROBY GALANTERYJNE poleca oryg. Bajer

Przemysł Ludowy właśc.: Julian Dolski Poznań, 27 Grudnia 10 Telefon 24-96 39668

ARTYKUŁY elektrotechniczne POLECA KUPIJE Centrala Światta POZNAŃ, WROCŁAWIA 23, 25, TEL. 3946 39486

Znaczkę pocztowe w zbiorach, partiach itp. szczególnie większe obiekty kupuje stale Dom Filatelistyczny JAN WITKOWSKI Poznań, Św. Marcin 18. I. ptr. tel. 27-81 39509

Urzędowe Wzór Wytwórnia Artystycznych Tkanin Samodzielnych poleca obicia meblowe, stromochołowe tkaniny dekoracyjne po cenach fabrycznych sprzedają z firmy Silva-Rerum ol. Armii Czerwonej 4 39733

„ASTRA” Naprawa Maszyn Biurowych POZNAŃ Gajowa 4 - tel. 75-28 przy Ogrodzie Zoologicznym 10-418

Spółeczne Przedsiębiorstwo Budowlane w Poznaniu, Mielżyńskiego 26/27 przyjmie zaraz: 1. inżyniera wzgl. technika budowlanego specjalistę w kalkulacji budowlanej Do ofert załączają odpisy dyplomu i świadectw pracy zawodowej; 2. monterów instalacyjnych, 3. monterów elektrotechnicznych, 4. murarzy — dla zamiejscowych nocleg zapewniony. Kupimy walkiżkowe maszyny do pisania, maszyny do liczenia (na 4 działania). 10-553

Podróżujących powańnych, energicznych, odwiedzających Spółdzielnie Rolnicze, apteki, drogerie, sklepy nasienne, hurtownie farmaceutyczno-drogerijne — poszukują poważne Zakłady Chemiczno-Przemysłowe na zaprowadzony bezkonkurencyjny artykuł. Oferty do Biura Ogłoszeń „PAP” Łódź, Piotrkowska 133 sub. „Zaprowadzony”. 10-553

Wielkopolska Hurtownia Galanterii i Towarów krótkich wł. Tadeusz Weinert Poznań, Stary Rynek 30/82 Tel. 44-27 10-513

Wielkopolska Hurtownia Galanterii i Towarów krótkich wł. Tadeusz Weinert Poznań, Stary Rynek 30/82 Tel. 44-27 10-513

Co wiano Ovomalryna Dr. WANDERA Sporzadzona z naturalnych produktów zawiera tylko najszlachetniejsze substancje odżywcze i witaminy, tworząc zasoby zdrowia i siły. Sposób użycia: 2-3 łyżeczki Ovomalryny rozpuścić w szklance ciepłego mleka i dodać cukru do smaku (nie gotować). Do nabycia w aptekach, składach aptecznych i większych sklepach kolonialnych. Hurtownia: Woj. Hurtownia Przemysłu Chemicznego.

Komunikat Wojewódzkiej Izby Rolniczej w Poznaniu

W związku z tym, że na terenie województwa Poznańskiego lemne szkółki drzew owocowych sprzedają materiał chory i nieodpowiedni, co objawia się ujemnie na wartości i zdrowotności zakładanych sadów. Wojewódzka Izba Rolnicza przeprowadza kwalifikację szkółek na zdrowotność i jakość materiału gotowego do sprzedaży. Na podstawie dokonanych lustracji — dotychczas zakwalifikowane zostały następujące szkółki:

Powiat	Adres szkółki
Gniezno	1. Feliks Józwiak, Zdzierzowa, p. Gniezno
Gniezno	2. Zygmunt Tomaszewski, Gniezno, ul. Roosevelta 72
Kalisz	3. Stefan Matyjkiewicz, Gościej
Kalisz	4. Okrodek Szkółek Owocowych Kalkitego Samorządu Powiatowego, Kolanin, gm. Pamićcin
Kalisz	5. Bolesław Kościelak, Skarszewek, p. Kalisz
Kalisz	6. O. K. R. Marchwacz, Marchwacz, p. Opole
Kolo	7. Jan Piatkowski, Dąbrowa, p. Sompolno Kolo
Kolo	8. Wład. Samigorski, Kolo, ul. Sienkiewicza 81
Kolo	9. Sprick, Sp. Józefa Kosowskiego, Zakrzewek, p. Sompolno
Konin	10. Paw. Szkółka Drzew, Konin
Konin	11. Bron. Rybański, Skulsk, gm. Skulsk
Krotoszyn	12. Państ. Głinn. Ogrodnicze, Koźmin
Poznań	13. Michał Baliński, Poznań, ul. Naromowicka 100.
Poznań	14. Jan Woźny, Piatkowo, p. Piatkowo Stare 41
Rawicz	15. Paw. Szkółka Drzew, Rawicz
Szamotuły	16. Mielkie Zakłady Ogrodnicze, Szamotuły
Srem	17. Ogrody Kórnickie, Kórnik
Wrocław	18. Państ. Nadlesnictwo (szkółka w Dębnie), Marzolewo, p. Marzolewo.

Wojewódzka Izba Rolnicza

Meble jak: SYPIALNIE KUCHNIE STOŁOWE URZĄDZENIA poleca MAGAZYN S GABINETY BIUROWE okazują MEBLI

Lekarskie Dr. Matuś, specjalista chorób ucha, nosa, gardła — przyjmuje po urlopie Poznań, Przewalska 2. 39468

Choroby zębów i jamy ustnej lekarz stomatolog, Zofia Słonka, b. asystent wł. kliniki stomatolog. w Warszawie. — Przyjmuje: 10-12 i 15-18, Wąski Miodych (Podgórze) 6. 39958

Wolne posady Uczeń z ukończoną szkołą handlową, bezwzględnie uczący, za dobrym wynagrodzeniem, potrzebny — „Hatech”, Św. Marcin 65. 39184

Krawców na lupa dobra praca damska zaraz i później, A. Lupa, Szymanowskiego 6-9. 39522

Aptekarską siłę pomocniczą z egzaminem lub bez przyjmie zaraz Apteka, Bydgoszcz, Grunwaldzka 37. 39781

Osoba do wszelkich prac domowych, lubianca dzieci potrzebna. Zgłoszenia po pol. Polachowska, Mazowiecka 8 i p., Solacz. 39743

Radioaparat Telefunken (Stradivari) 5-lampowy, 7-obrotowy, 3 zakresy, prąd zmienny, sprzedam okazyjnie. Promienista 91 m. 4. 10-974

Potrzebna zaraz do chorego. Solacz, Podolska 4. 39933

Dziewczyna uczniwa do opieki nad dziećmi 5 lat i 10 mies., i pomocy domowej u wdowa ze spaniem, bez gotowania. zaraz — ul. Kościelarska 6 m. 2 (Górczyn), od godz. 16-19-tej. 39907

Przyjmujemy zaraz: 1 tokarza na armaturę 1 tokarza - gryzarsza 2 ślusarzy na armaturę 1 ucznia kolarskiego w mieści

Rubn i Gogolkiwicz Kubań, Podgórze 2 dawn. Zaułek sw. Wójciecha 2 tel. 36-3987

OGŁOSZENIA DROBNE P. K. O. V - 4499 Biuro Działu Ogłoszeń czynne w dni powszednie od 8-mej rano do 20-tej, w dni 18-tej w Poznaniu przy ul. Wyspiańskiego 19, i piątko. — Tel. 64-75. — Za terminowy druk ogłoszeń Administracja nie odpowiada.

Montar na samochody, pierwszorzędna siła, potrzebny natychmiast. Adres wskazać „PAP”, Rajczajka 7, pod „10,1006”. 39854

Wychowawczyni potrzebna do dwuletniego chłopca. Zgłoszenia: ul. Starościana 7 i p. 39868

Cieladnik piekarski wprawa w piecu potrzebny natychmiast. — Flekarnia Buskiewicz, Pniewy. 39954

Pomoc domowa potrzebna. Półwiejska 20 m. 9. 39880

Chłopca - dziewczynkę ukończoną szkołą powszechną do lekich prac. Oferty „Głos Wielkop.” nr 39614.

Gospośka gotowaniem dla 2 osób zaraz potrzebna. Wrocławska 31 (Apteka). 39917

Dziewczyna z gotowaniem. Św. Marcin 56/30, od 12-14. 10-568

Gospośka sprzątaczką do 4 osób, starzejąca 2 pokoi kuchni, za dobrym wynagrodzeniem. Oferty „Głos Wielkop.” nr 39993.

Uczniwa przychodnia pomoc domowa potrzebna. — Ogrodowa 18 m. 3. 39955

Stolarz na dobrych warunkach zaraz, przynajmniej Mechaniczne Zakłady Stolarskie, Poznań, Dolna Wilda 21. 40020

Poszukujemy fachowca do wyrobu mat trzechnowych. — Zgłoszenia tylko pierwszorzędnych sił „LAS” Poznań, Słowackiego 13 39900

Inteligentny silny do lat 20 poszukujemy. Skład Maki, Marcinkowskiego 16. 40007

Chłopiec do cukierki potrzebny. 2 Maja 8. 40005

Krawcowa samodzielna pierwszorzędna i bardzo zdolna podreżna mogą się zgłosić. Św. Marcin 14 m. 3. 39948

2 zdolnych elektromontażerów i ślusarz warsztatowy mogą się zgłosić. Kowalski i Stanowski, Wielka 18. 39970

Poszukiwana gospośka do wszelkich prac domowych w Żninie, plac Wolności 2 — listownie. 39991

Dziewczyna młoda do dwóch osób dziecka (2 lata) z gotowaniem potrzebną. Zgłoszenia aljeje Marcinkowskiego 16 m. 4. 39993

POZNAŃ RYBAKI NR.6

Technika budowlanego z dłuższą praktyką poszukuje **Dr R. May Luboń** Chem. Fabryki Oferty pisemne 10-524

Szuka posady Szofer czerwone prawo jazdy szuka posady. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39774.

Fryzjerka z długoletnią praktyką poszukuje odpowiedniej posady w Poznaniu. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39967.

Buralistka, pisząca na maszynie ślepa metoda, poleca. Piotr Pieprzycki, al. Marcinkowskiego. — Tel. Marcinkowskiego. — 39928-42.

Gospodyni kucharką w średnim wieku poszukuje zajęcia w restauracji lub na majetku. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 40026.

Dia platformy okonionej koniem zaulana obsługa szukam stałego zajęcia. — Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39987.

Pańienka lat 20, 4 klasy gimnazjum, fortapijan, szuka odpowiedniej posady, najczęściej do dzieci lub prakty. biurowej wzgl. ekspedientki. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39928.

Młoda buralistka ze znajomością maszyny i kserografów szuka posady. — Oferty nr 1780. Czyszczyńki Armii Czerwonej l. 39870

Akordeon. Kto udzielił lekcyj... Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39524.

Kto udzielił lekcyj z języka polskiego i historii, zakres liceum. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 40029.

Kto udzielił pomocy arytmetycznej handlowej? Oferty „Głos Wielkop.” nr 40021.

Skrzypiecze ucy Florjan Pionicki, Piaskary 130 m. 8. 39545

Osobiste

Za złożone liczne życzenia, kwiaty i prezenty z okazji ślubu naszego śladam, wdzięczności... 39524

Ewidencja do pielęgnacji... 39524

Sprzedaje

Salonik stylowy, sekretarzyk, okazynie. Metykalska, Wrocławska 15. 39775

Materace, łóżka, tapczany, fotele, „Rekord”, ul. Kurzanoga (obecna Ratuszowa). 10-486

Sprzedaję - kupno: kamienie, domów, wiat, parceli, gospodarstw, składow, przeprowadza fachowo, dyskretnie biuro „Union”, Poznań, Rzepcypospolitej 4, telefon 11-69. 39341

Kamienie trzypiętrowa, sprzedam futro słowe... 39524

Łóżnaki, materace, tapczany, „Rekord”, ul. Kurzanoga, wejście z Ratuszowej. 10-487

Kamienie, centrum, blisko pl. Wolności, 4-piętrowa, narożnikowa, składow, sprzedam. Cena 6 milionów. Sowiński, Zygmunt Augusta 10, wejście Składowej. 39574

Sypialnie, kuchnie pojedyncze, sztuki, poleca św. Marcin 75, Komlin. 39706

KREDA - mielona i pławiona waleń... 39524

Samochód D.K.W. 700 po remoncie - sprzedam... 39749

Samochód sprzedam Hmużyna 6 cylindr. nowy motor prawem własności zarządca. Staszica 113 m. 2. Telef. 3948. 39757

Sprzedam sztukę dekoracyjną, 6 krzesła, obraz w ładnej ramie. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39771.

Aparat do spania „Start”, Marcina 66/67, Rowery. 39845

Maszyny do szycia sprzedam marki „Griznet”, do brym stanje, Poznań, Armii Czerwonej 13, Szejakowski. 39328

Maszyny do wyrobu świeczek choinkowych ręczną, fabryczną, sprzedam. Zgłoszenia „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,994”. 39846

Wózek ręczny dwukołowy na oponach sprzedam. Oferty „Głos Wielkopolski”, Armii Czerwonej 1, nr 1745. 39829

Futro breitzwazowe eleganckie, luzne 250.000. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39959.

Kamienie, wiele gospodarstw, do 250.000 zł. Właściciele sprzedam. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Osió 4 lata ogierek, platformki ogumiona, powózki ogumiona sprzedam. Dąbrowskiego 87 m. 5. 39923

MATERIAŁY BUDOWLANE - Składnica: Zwierzyniecka 11, tel. 6303 - poleca: WAPNO - hydr. i w bryłach, gips, dachówki, cegły - tonówki, stropki i sufity. 39974

Redakcja - Wypiańskiego 10 i piętro. Telefon 62-70, 67-11 (noctny) Redaktor naczelny przyjmuje w godzinach od 12-jej do 13-jej. Sekretariat redakcji czynny codziennie od godz. 11-jej do 14-jej.

Nadestanych rękopisów redakcja nie zwraca. Telefon Dyrektora 64-75. Administracja: Ogłoszenia - Wypiańskiego 10, 1 piętro. Telefon 64-75. EKO V-4499, Bank Gospodarstwa Spółdzielczego 6.

Kolportaż (abonament, pojedyncze egzemplarze i kolportery): Poznań, ul. Bukowska 3. - Telefon 76-64. Konto PKO V-4499. Bank Gospodarstwa Spółdzielczego 25.

Redaktor naczelny: Jan Zagierski. Wydawca: Spółdzielnia Wydawnicza „Czytelnik”. Teżono w Drukarni św. Wojciecha pod Zarządem Państwowym w Poznaniu. K-20419

Terrier ostrowy 3 miesięczny sprzedam. Ratajczaka 33 m. 15. 39611

Tragarze z rozbiórki o różnych rozmiarach sprzedaw. Tel. 23-26. 10-586

Wolant nowy ogumiony na sprzedaż. Poznań-Krzyżownik, ul. Skwierzyńska 147. 39913

Wóz ręcznik do mięsa (berliński) na sprzedaż. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39909.

Kolonialne urządzenia, towarem, mieszkaniami, sprzedaję „Union”, Rzepcypospolitej 4. 39962

Futro męskie używane pięknie, buty 4. 1. Słowackiego 21 m. 3 od 14 do 17. 3981

Ewidencja do pielęgnacji... 39524

Planina najkorzystniejszej Drygas, Skarbowska 15. 40021

Krowe wysokości, wóz skrzynkowy szczerobocze, Kusiak, Chłapowickiego 28 m. 13. 39904

Planina fisharmonia nadzwyczajna okazja sprzedam. Kopernika 5 m. 12. 39922

Kamienie 4 piętrowa pierwszorzędna komfortowo, bez hipopek 2 800.000 zł sprzedam Tomczak, Piaskary 130 m. 4. 39922

Sienniki, worki, linołume, plusze, chodniki, aparaty radiowe, Peretek, Kraszewskiego 17. 10-376

Sypialnia, uniwersalny, zmienny tanio. - Osiedle Warsz. Witkowska 21 m. 2. 39969

Sypialnia, uniwersalny, zmienny tanio. - Osiedle Warsz. Witkowska 21 m. 2. 39969

Sprzedam kuchenkę 220-wa, stan dobry. Drużbańców 3 m. 4. 39897

Pieca i kotłownię przenośną z piekarnikiem, kafele do piecy, duży piec żelazny szamotowy do składki. Przejazd restauracji sprzedam tania Traugotta 30 m. 4. 39921

WYROBY PASTWOWEGO MONOPOLU SPIRYTUSOWEGO - po cenach monopolowych - poleca „LAS”, Poznań, Słowackiego 13. 39901

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Maszyny damskie i krakiewskie sprzedam. Fr. Nowacki, Dąbrowskiego 72. Zgłosz. Nowak, Poznań - Wypiańskiego 16 m. 1. 39711

Placszki szary nowy - Poczta 22 m. 12. 39924

Wózek dziecięcy, buclki wysokie dziecięce. Gnieńskich 11 m. 6. 39944

Koła od lokomobili z osiami sprzedam. Taciak, Koronika, Poznańska 110. 10-572

Agrest amerykański dwuletni wysokiopenny - sprzedaję „Gospodarstwo Ogrodnicze”, ul. Daszyńskiego nr 92. 39947

Leżnaki, 2 fotele, 1 duży fotel, linołume, korzystnie sprzedaję. Wiarzybłocze 2, Tapiciernia. 39949

Mieszarki piekarskie, pralki elektryczne sprzedam. Adres wszędzie „Głos Wielkopolski” nr 39922.

Kamienia trzypiętrowa, komfortowa, 15 000.000; kamienia wspaniała narożnikowa 900.000; dom 5 lokatorów, mieszce blisko Poznania 330.000 sprzedam. Nowak, Wypiańskiego 16 m. 1. 39950

Księgarnia naukowa, Poznań, Ratajczaka 36 poleca: książki, czasopiisma, mapy, diki, „Perfekta”. Kupno, sprzedaż, wymiana książek używanych. 39357

Kupie skład w centrum lub innym ruchliwym punkcie, branża obojerna. Oferty „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,1017”. 39851

Glityerne, zapachy, menthol, tusz, steryne, parafin itp. kupuje Purasa, Poznań, Poznańska 25. 39390

Cyne do lutowania czysta, w blokach, Kupi „Hatech”, św. Marcin 55. 39210

Radioodbiorniki, lampy radiowe, żarówki, anody, akumulatory, baterie, płyty. Sprzedaję - kupuję „Radiomechanika” - Poznań, św. Marcin 25, telefon 12-36. 39858

Woski, parafiny, kalafonie, wszelkie artykuły chemiczne, „Fortuna”, Kantaka nr 7, tel. 39-21. 39853

Obiektywo do aparatu Leica Contax kupuje. Poznań, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39469

Fotopapier, przybory, materiały fotograficzne kupuje stale Potoma, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39470

2 pokoje z kuchnią balkonem, 1,5-3,0 m. średn. kęca 1066. Kupię „Druwinia” - Poznań, ul. Rataje 44, telefon 24-91 39598

Chemlezna produkcja, poszukuje wspólnika chemicznego. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39472.

Kawa surowa, kupuje i przyjmuje do palenia i wymiany. Palarnia, Szewska 7. 39894

Wille lub kamieniec w Poznaniu kupie, Oferty „Głos Wielkop.” nr 40025.

Przemysł Konfekcyjny P. PLUCIŃSKI i J. GRZYBEK ŁÓDŹ, ul. K. Bisk. Bandurskiego 9/11 Te. ar 172-15 poleca - plaszczki - kurtki i plaszczki zimowe. SPRZEDAŻ HURTOWA! 39002

Motorcykl 125 na starter w dobrym stanie kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39959.

Restauracja - bar kawiarni. Poważnie szczegółowo oferty „Głos Wielkopolski” nr 39961.

Wiertarka elektryczna, fotel dentystyczny kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39974

Dentystyczne przybory kupuje - sprzedaję. Pawlicki, Skład Dentystyczny, ul. Kraszewskiego 19 m. 8. 39485

Kupna - Cerate, gume do wózków dziecięcych, celofan, kulki, balony, zabawki, kufel Przemysłu Ludowy, 27 Grudnia 34-82. 39967

Motorcykl elektryczny kupuje stale „Energia”, Poznań, 23 Lutego nr 23 (dawna Poczta), telefon 34-82. 39943

„Aria” artykuły biurowe, przybory szkolne, Poznań, Szkołna 10, tel. 25-47. Zapraszam w każdej ilości naleczy ryunkowe, kalce techniczna i maszynowa, przybory kreślarskie, cyfrowe, taśmy do maszyn, ołówki, wieczne pióra, stalołki, stanołki i wszelkie papiry biurowe, maszynowe itp. 39810

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Kupujemy kalafonie i wszelkie żywicoleje. Placimy najwyższe ceny. Poznańska Fabryka Laktierów, Poznań, św. Wawrzyńca 47, tel. 21-20. 39153

File, koca, kapce, bambosze, kupuje, sprzedaję. Boniugalskiego 19a, m. 6. 39339

Złote i srebrne nici do haftu kupuje za każdą cenę. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39552.

Dentystyczne artykuły kupuje - sprzedaję „Dental” Szrama i Kapczyński, Poznań, ul. Fredry 3. 38500

Maszyny do pisania, biurowe, oraz numerator, kupi Biuro, Szewska 7. 29933

Kupie parasol damski. - Trzbińska, Daszyńskiego 114 m. 16. 39706

Parcele kępa okolica Górzynka, Łazarska, Oferty cen. - Oferty nr 1751 „Czytelnik”, Armii Czerwonej 1. 39890

Poszukuje się większa ilość bandażu - merla, juty, wzdłgienie tkaniny papierowej, szerokości 10 cm, dla izolacji centralnego ogrzewania. Oferty z podaniem cen, „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,1038”. 40062

Warszawa - Halo - Warszawa. Kupie wspaniałą wille, kol. Staszycza, Mokotów, Bielany - załatwiam szybko, solidnie, fachowo. Biuro Ziętek Tryki i Górzynowicz, Warszawa, Jerozolimska 45 - 5. 10-550

Kupie skład w centrum lub innym ruchliwym punkcie, branża obojerna. Oferty „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,1017”. 39851

Glityerne, zapachy, menthol, tusz, steryne, parafin itp. kupuje Purasa, Poznań, Poznańska 25. 39390

Cyne do lutowania czysta, w blokach, Kupi „Hatech”, św. Marcin 55. 39210

Radioodbiorniki, lampy radiowe, żarówki, anody, akumulatory, baterie, płyty. Sprzedaję - kupuję „Radiomechanika” - Poznań, św. Marcin 25, telefon 12-36. 39858

Woski, parafiny, kalafonie, wszelkie artykuły chemiczne, „Fortuna”, Kantaka nr 7, tel. 39-21. 39853

Obiektywo do aparatu Leica Contax kupuje. Poznań, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39469

Fotopapier, przybory, materiały fotograficzne kupuje stale Potoma, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39470

2 pokoje z kuchnią balkonem, 1,5-3,0 m. średn. kęca 1066. Kupię „Druwinia” - Poznań, ul. Rataje 44, telefon 24-91 39598

Chemlezna produkcja, poszukuje wspólnika chemicznego. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39472.

Kawa surowa, kupuje i przyjmuje do palenia i wymiany. Palarnia, Szewska 7. 39894

Wille lub kamieniec w Poznaniu kupie, Oferty „Głos Wielkop.” nr 40025.

Przemysł Konfekcyjny P. PLUCIŃSKI i J. GRZYBEK ŁÓDŹ, ul. K. Bisk. Bandurskiego 9/11 Te. ar 172-15 poleca - plaszczki - kurtki i plaszczki zimowe. SPRZEDAŻ HURTOWA! 39002

Motorcykl 125 na starter w dobrym stanie kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39959.

Restauracja - bar kawiarni. Poważnie szczegółowo oferty „Głos Wielkopolski” nr 39961.

Wiertarka elektryczna, fotel dentystyczny kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39974

Dentystyczne przybory kupuje - sprzedaję. Pawlicki, Skład Dentystyczny, ul. Kraszewskiego 19 m. 8. 39485

Kupna - Cerate, gume do wózków dziecięcych, celofan, kulki, balony, zabawki, kufel Przemysłu Ludowy, 27 Grudnia 34-82. 39967

Motorcykl elektryczny kupuje stale „Energia”, Poznań, 23 Lutego nr 23 (dawna Poczta), telefon 34-82. 39943

„Aria” artykuły biurowe, przybory szkolne, Poznań, Szkołna 10, tel. 25-47. Zapraszam w każdej ilości naleczy ryunkowe, kalce techniczna i maszynowa, przybory kreślarskie, cyfrowe, taśmy do maszyn, ołówki, wieczne pióra, stalołki, stanołki i wszelkie papiry biurowe, maszynowe itp. 39810

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Kamieniec w Poznaniu podmiejskim stanie, wprost od właściciela, kupie. Oferty „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,963”. 39863

Chodnik kokosowy szmaciak kupie. 27 Grudnia 5 m. 19. 40086

Kupie szafkę do stojącego zegara. A. Matyska, 39891

Kupie gabinet mebl. - Oferty nr 1751 „Czytelnik”, Armii Czerwonej 1. 39890

Poszukuje się większa ilość bandażu - merla, juty, wzdłgienie tkaniny papierowej, szerokości 10 cm, dla izolacji centralnego ogrzewania. Oferty z podaniem cen, „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,1038”. 40062

Warszawa - Halo - Warszawa. Kupie wspaniałą wille, kol. Staszycza, Mokotów, Bielany - załatwiam szybko, solidnie, fachowo. Biuro Ziętek Tryki i Górzynowicz, Warszawa, Jerozolimska 45 - 5. 10-550

Kupie skład w centrum lub innym ruchliwym punkcie, branża obojerna. Oferty „P.A.R.”, Ratajczaka 7 pod „10,1017”. 39851

Glityerne, zapachy, menthol, tusz, steryne, parafin itp. kupuje Purasa, Poznań, Poznańska 25. 39390

Cyne do lutowania czysta, w blokach, Kupi „Hatech”, św. Marcin 55. 39210

Radioodbiorniki, lampy radiowe, żarówki, anody, akumulatory, baterie, płyty. Sprzedaję - kupuję „Radiomechanika” - Poznań, św. Marcin 25, telefon 12-36. 39858

Woski, parafiny, kalafonie, wszelkie artykuły chemiczne, „Fortuna”, Kantaka nr 7, tel. 39-21. 39853

Obiektywo do aparatu Leica Contax kupuje. Poznań, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39469

Fotopapier, przybory, materiały fotograficzne kupuje stale Potoma, Szkołna 11. Tel. 25-59. 39470

2 pokoje z kuchnią balkonem, 1,5-3,0 m. średn. kęca 1066. Kupię „Druwinia” - Poznań, ul. Rataje 44, telefon 24-91 39598

Chemlezna produkcja, poszukuje wspólnika chemicznego. Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39472.

Kawa surowa, kupuje i przyjmuje do palenia i wymiany. Palarnia, Szewska 7. 39894

Wille lub kamieniec w Poznaniu kupie, Oferty „Głos Wielkop.” nr 40025.

Przemysł Konfekcyjny P. PLUCIŃSKI i J. GRZYBEK ŁÓDŹ, ul. K. Bisk. Bandurskiego 9/11 Te. ar 172-15 poleca - plaszczki - kurtki i plaszczki zimowe. SPRZEDAŻ HURTOWA! 39002

Motorcykl 125 na starter w dobrym stanie kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39959.

Restauracja - bar kawiarni. Poważnie szczegółowo oferty „Głos Wielkopolski” nr 39961.

Wiertarka elektryczna, fotel dentystyczny kupie. - Oferty „Głos Wielkopolski” nr 39974

Dentystyczne przybory kupuje - sprzedaję. Pawlicki, Skład Dentystyczny, ul. Kraszewskiego 19 m. 8. 39485

Kupna - Cerate, gume do wózków dziecięcych, celofan, kulki, balony, zabawki, kufel Przemysłu Ludowy, 27 Grudnia 34-82. 39967

Motorcykl elektryczny kupuje stale „Energia”, Poznań, 23 Lutego nr 23 (dawna Poczta), telefon 34-82. 39943

„Aria” artykuły biurowe, przybory szkolne, Poznań, Szkołna 10, tel. 25-47. Zapraszam w każdej ilości naleczy ryunkowe, kalce techniczna i maszynowa, przybory kreślarskie, cyfrowe, taśmy do maszyn, ołówki, wieczne pióra, stalołki, stanołki i wszelkie papiry biurowe, maszynowe itp. 39810

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poznań, św. Marcin 61. Tel. 35-40. 39867

Wanilina, olejki i aromaty woocowe oraz kwaski winy i cytrynowy kupuje Kędzińska, Hurlownia Artystów Włókienniczych, Poz